

ROMAAN

N° 22

SISU:

- H. Courths-Mahler: Armastuse okaslec.
Ewald Gerhard] Seelfger: Niss Ipsen Bom
hüllis.
Viktor Dalmady: Kaks luuletust.
Clara Viebig: Punased moonid.
August Strindberg: Apostata.
K.-D. Balmont: Sõda — pole waen.
Erwin Rosen: Kuidas hunt karjaaeda tungis...
A. Remisow: Schun-Sarkisi.
Miriam Michelson: Ameerika naiskelm.

KIRJASTUS-ARENG-TALLINN 1923.

Meie lugejatele!

Majandusliselt raskeks muutunud oludes polnud ajakirja «Romaan'i» senistel väljaandjatel võimalik 1923 aastakäiku korralikult ja õigeaks ajaks lõpetada.

Nüüdsest peale jätkab ajakirja «Romaan'i» väljaandmist uuesti asutatud kirjastus-osaühisus «Areng», mis oma suurema kapitaaliga kindlustab ajakirja korraliku edaspidise ilmumise.

„Romaan“ Nr. Nr. 23—24

ilmuvad kaksiknumbrina jaanuarikuu keskpaigas.

„Romaan“ Nr. 1.

ilmub umbes 20. jaanuaril, kuna kõik järgmised numbrid korralikult 2 korda kuus müügile lastakse.

«Romaan» on ainukene ajakiri Eestis, mille sisuks on ainuõiguslikult jutukirjandus rahvusvahelises ja väärtuslikus valikus.

Ainuüksi nimi „Romaan“

ütleb, et «Romaan» pakub paremaid romaane (igas Nr. kolm järgnevat), kui ükski teine ajakiri.

Täna wu tahab «Romaan» weelgi enam rõhku panna sisu mitmekülgsuse peale ja loodab, et sennine suur poolehoid weelgi laieneb ja liheneb.

Tellimisi «Romaan» 1924 aastaks wõtawad wastu ilma iga lisamaksuta kõik Wabariigi posikontorid, «Romaani» abitalitused, agentuurid ja talitus, Müüriwahe t. Nr. 16, uks B, Laenuwanga majas.

Tellimise hinnad endised.

Endiselt rohket poolehoidu loodab kõigilt «Romaani» senistelt ja uutelt lugejatelt ning sõpradelt.

Kirjastus-osaühisus
„ARENG“

Romaan

Nõ 22

Ilmuub igaks 1. ja 15. kuupäevaks.

1923

II aastakäik.

Armastuse okaste.

Saksa kirjniku H. Courths-Mahleri romaan.

5.

Üheksas peatükk.

Hans Ritter oli Fee soovil oma majapidajannale, proua Hallerile, ütelnud, et ta abi-
laasa tulevikus ise oma majapidamist tahab
juhtida. Wana daam oli juba isegi kawatšenud
wanaduspäevi pidama hakata, kuna ta juba
niipalju oli kogunud, et wanas eas protsenti-
dest mõis ära elada. Ritter oli teda palunud
tuni nende tagasitulekuni ja siis weel mõni
nädal majapidamist juhtida, et ta noorel
proual aega oleks sellega harjuda. Proua
Haller oli sellega nõus olnud, pealegi et Rit-
ter talle selle eest eriti head taju oli töötanud
anda.

Nii oli siis Ritteri majas noore perenaise
wastuõtteks kõik hästi ette walmistatud.
Fee jaoks määratud toad olid juba ammu
korda seatud.

Kui noorepaari tuleku tund kätte jõudis,
ilmus ka kojanõuniku proua oma tütardega
siina. Nad asusid suurde eeskotta, mis tore-
dasti sisse seatud, utse ligidale. Lorel ja
Bärbil olid lillekimbud käes.

Hans ja Fee nägid neid juba enne auto
peatamist seal seiswat. Reile ei teinud see
nähtus mingisugust erilist rõõmu, ja Ritteri
kulmud läksid kippa. Fee nägi seda ja waatas
talle kelmikalt naeratades otse.

„Kõlm graatsiat sinu maja läwel“, sojis-
tas ta mehele naljatades. Ta teadis juba, et
ta naljatamine Ritterile head taju teigi. Aga
ta ei aimanud, kui wäga ta naeratus Ritterit
õnnesas. See näis Ritterile olewat tagati-
lets, et Fee siidamehaawad juba paranenud
olid.

Ruttu largas ta autost ja aitas Fee wäl-
ja. Fee lätt oma käsimarrele panmes ja su-
rubes ütles ta tasakesi:

„Suu ja rahu saattu find üle minu läwe,
Fee. Wähematki kurba tundi ei pea sa siin nä-
ha jaama.“

Fee waatas talle näkku.

„Kui Sumal tahab, siis astuwad sinulegi
ühes minuga õnn ja rahu üle sinu maja läwe
sisse,“ wastas ta liigutatult.

Ja nii sammusid nad üksteise kõrwal käsi-
käes majja.

Paraku tungis neile seal kobe kallale sõna-
dewulin ja ekfitas neid nende pühalikus hele-
wuses.

Bärbil ja Lore lobijesid kui weelost ja proua
kojanõunik jähwas pühalikke sõnu hulka. Hans
Ritteri arust oli seisukord otse „hirmus“.

Proua Haller seisis teenijatega tagapool.

Hans Ritter wiis, liihidalt otjustades, oma
noore naise ruttu lobijewa trio juurest eemale
ja lähenes proua Hallerile, et Fee'd temale
tutwustada.

Kojanõuniku-proua imestujeks ja waifjeks
meelepahaks ajas noorpaar proua Halleriga
kahtlemata elawamalt ja hoolitsemamalt juttu
kui temaga ja ta tütardega. Tema pahameel
tõusis weel sellepoolest, et neid jääma ei pa-
lutud. Gest nad olid seda iseenesest mõisteta-
waks arwanud. Selle asemel ütles Ritter, wi-
hastawa rahulikkusega:

„Wäga austatud proua kojanõunik! Muu-
dugi seisab minu auto Teie käsutada. Ta wiib
Teie ja Teie auwäärt tütrede koju. Fee ja mi-
na ei wõi lubada, et selle pika tee jala kätte.
— Ma tänan Teid Teie armastuswäärilise
teretuse eest. Aga Fee tarwitab pika reisi jä-
rele rahu, muudu palukšime Teid weel enefe
jeltšis lauda.“

Weel enne kui daamid aimasid, istusid nad

Ritteri saatel autos ja katsusid oma meelepaha varjata.

Kui auto minema weeres, tuli Ritter kotta tagasi. See silmitjes teda kelmikalt-murelikult.

„Oh häda, Hans — see oli väga lühendatud talituswiis. Tädi Laura nägu jutustas raamatuid“.

Ritter naeris.

„Igaüks aidatu isennast. Mina ei oleks juutnud nende jutukate daamide juuresolekul juutäitki alla lugistada. Olin wist küll pisut liig otsekohene, Fee?“

Fee tõmbas kulmu kippa.

„Sest oli küll. Oled oma majadigust tarwitanud. Ja mina pean nüüd tädi Laura ees sinu pattu kahetsema.“

Ritter silistas ta kätt.

„Näeb, nüüd algab sinul raske ülesanne — minu wigastid heaks teha.“

* * *

Waheajal puristas proua kojoandunit autos:

„Olen wihane — otse hirmsasti! Mis see herra Ritter öieti armab, et meid nii wälja wistab? Temal pole wähematki eluwiisi.“

„Ah, mamma, tema poolt ma seda ei imesta, aga Fee oleks meid pidanud sõmma paluma. Mitte weinigi ei pakkunud ta meile“, tähendas Lore.

„Selle eest saime ligi tundi aega kajas seis-ta! Ja lilled maksid ka kolm marka. Fee oli minu armates üldse liig upjaka. Tunneb enda juba olevat miljonääri,“ pahandas Wärbli.

„Jah, lilledid waatas ta waewalt ja pani nad kobe lauale“, wihastas Lore.

„See's see tänu on“, pilistas kojoanduniku-proua. „Bidastin teda kui oma last ja ohwerdastime talle kõik. Kui palju tööd ja äremust oli meil enne pulmi. Ja nüüd — see tänu!“

„Jah — ainult meid peaks ta tänama, et Ritterile sai. Alma meid ei oleks ta teda näinudki. Mina seian, et ta lubamata tänamatu on“, ütles Wärbli.

Fee ei aimanud, et teda nii jämedalt tänamatuses kiruti. Et nad pahased olid, wõis aimata, aga ta oli tühilik, et ta abikaas nii energiline oli olnud.

Tänamatu Fee tõesti ei olnud. Tal oli kawatus sugulastele rikkalikult kasuda, mis nad talle teinud, ja oli sellest ka Ritterile rõõminud. Aga seesmiselt bolnud tal nende daamidega ühendust, ainult onu kojoandunit oli tema wastu hea olnud.

Liigutatud heleruuses istus Fee siis laua juures abikaasa wastas. Enne seda oli Hans

talle maja näidanud ja teda kõigega tutvustanud.

Fee, südamest liigutatud, ütles enesele, et see tema poolt suur tänamatus oleks, kui ta ennast siin ei tunneks õnneliku olemat.

Ritter oli tänu naeratades tagasi tõrjunud.

„Kui fina enda tunned olemat siin neis ruumides õnneliku ja rahul, siis on see mulle rikkalikult kasuks. Muud tänu ma sinult ei nõua, Fee“, ütles ta lahkesti.

Nüüd istusid nad üksteise wastas laua ääres. Teener kadus igakord, niipea kui ta mõne toidu oli toonud. Proua Haller jäi peenemelikult jelle juure, et nüüd omas toas jõöb. Warem oli ta Ritteri seltsis jõöanud. Ta oli peenest haritud proua. Mäbalatel, mis ta weel majas wiibis, ei tahtnud ta noortpaari rikkitada.

Nii olid abikaasad üfji.

„Sinu majas walitseb imestamiswääriline lord, Hans; kõik läheb kui nõõrimööda“, ütles Fee naeratades.

„Jah, ma nõuan kõigilt täpjet tööd; proua Haller on väga tubli ja täpne inimene“.

Fee ohkas.

„Siis jõuan waewalt tema aset täita, ka kui kõik jõu kokku wõtan“, ütles ta aralt.

Ritter silmitjes abikaasa wõlumat nõgu, mis jälle sama priiske ja õitsew wälja nägi kui tol päiksepaisjel päewal, mil ta teda esimest korda hobuse turjal näinud.

„Olen weendunud, et ja kõik wõid, mis tahad. Bealegi on kõik teenijad hästi koolitatud ja sellast on küll. Kui nad wõlmet oma üle teawad. Beagi öwid ja proua Halleri kunsti selgete. Beale selle pead ja ka ise oma tahte mate-ma panema.“

Fee naeratas kelmikalt.

„Loodetawasti ei pettu ja sellest.“

Ritter silmitjes teda joobnult ja pidi enese üle walitsema, et rahulikult paigale jääda.

„Seda ei ole, sest sa oled juba isamajas majapidamist juhitanud. Ja nagu ütlesin, usum ma kindlasti, et kõik wõid, mis tahad.“

„Oh, kui ma seda wõiksin!“ tuli proua huultelt tahtmatult.

„Mis ja siis teeksid?“ küsis Hans.

Fee lõi filmad maha ja raputas pead. Kerge puna tõusis talle näkku.

„Ah — kõik, mida ma nüüd ei oska, sest et mul selleks julgus ja anne puudub“, ütles ta fergesti.

Ta ei wõinud ju ütelda:

„Siis peletaksin ma sinu raudse rahu ja rahulikkuse eemale, raputaksin su südame üles, et ta palawalt põksuks nagu minu süda, õpe-

tassin sind armastama ja õnne mõistma, ja film, liginematu mees!"

Ta ehmatas isegi, et see jookse talle äkki pähe tuli. Ta ei aimanudki, mis Hansule ta rahulikkus maksis. Ta ei teadnud ju, et Hans teda armastas; ta arvas Hansu tagasihoidmust filmi südamel saavutusel, mis teda naistest eemale tõukas.

Oleks tal olnud enam inimeste tundmist, ta oleks pidanud enesele wististi üttelema, et mees, kes naise vastu nii hea ja õrn, ei wõi iial olla tundmusteta.

Küll murdis ta tihti Hansu oleku kahetu- guse olemuse üle pead, aga kõige lihtsama se- letuse peale ta ei tulnud, sest ta ei wõinud ju arvata, et Hans teda armastas.

See õnneks ilmus nüüd jälle teener ja tal oli aega toibuda. Kui nad jälle üksi jäid, ütles Fee:

"Kas läheme täna wõi homme sinu ema vaatama?"

Hans waatas talle uurivalt filma, nii et Fee filmad tal drefule läbi.

"Minul pole esimestel päewadel hästi aega, Fee; tarwilikud asjad ootavad mind. Wahelt sõidab üksi sinna ja terwitab ema ka minult."

Fee nägu elunes.

"Deameelega, kui tohin."

"Sa tohid kõik teha, mis sulle rõõmu teeb ja mida ise soovid."

Fee filmitseis teda suurte, tõsiste filma- dega.

"Ah, Hans, mul on, nagu oleks sinu täht- samaks eluotstarwoks mulle ifka ainult rõõ- mu teha ja mind oma lahkusjega üle puistata. Täitel käitel puistab ja oma heategusid minu peale. niisuguse enesest puistatamisega, nagu ei mõiks see teistigi ollagi. Ja mina — mina seisn sinu vastu ifka tühjade kätega. See teeb mulle walu, et ma sulle seda tasuda ei saa; mul on häbi, et nii waene olen ja ifka aihult pean wõtma. Seda tahtsin sulle juba ammugi ütelda."

Hansu filmad läbi wiimaks wälkuma, aga kohe jälle oli ta rahulik.

"Kannatust — kannatust! Sinu tund tu- leb ka", ütles ta enesele. Fee poole pöördes ütles ta waljusti:

"Sa ei tea ju, kui rikas sa oled, Fee. Ju- ba selle läbi, et oma elu minuga jagad, annad ja mulle wüsklikku taju — kui selleks taju tarwis on, et ma sinu elu jõudumööda piisan löbusaks teha. See on ju lihtsalt minu lohus."

Ta hääl tajas nüüd jälle rahulikult, nii et Fee tema juures wähematki meeleliigutust ei märganud.

Fee aga pidi ifka jälle järele mõtlema

suurte wastolude üle, mis Hansu ifseloomu näi- tas ja mis talle ifka jälle uusi mõistatusi üles andis. Ifka jälle wõõrastas teda mehe külm, peaaegu järsk olek, mida ta alati näitas, kui Fee uskus, et talle nüüd kord ju on lähemale jõudnud.

Kümnnes peatükk.

Järgmisel hommikul lahkus Hans Ritter kohe pärast einet abikaasast, et äriasju ajama minna.

Oli ilus, soe märku päew. Döjel oli soo- ja wihma sadanud ja nüüd paistis, nagu tär- kaks rohi filmnähtawalt. Suur, hästi rawit- setud aed, mis Ritteri juwilat igalt poolt pii- ras, pakkus noores die- ja leheehtes wõlumat pilti.

Fee wagtas järele oma mehele, kuidas see kruusjaga laetud jalgteed mööda aiawarawa poole sammus, kus auto ootas. Teadwusetä rõõmustas ta mehe sihwakuse ja kergete liigu- tuste üle.

Kui auto kadus, läks Fee kõige esiti proua Halleri juure, et enesele majapidamise asjus lasta õpetust anda.

Hans pidi, nagu ta ütelnud, alles lõunaks tagasi tulema ja lõuna oli kell kaks. Selle- pärast oli Fee palju aega ja ta wõis kohe enne lõunat ämma juures ära käia. Ta ei tunnistanud enesele, et ta selle külaskäiguga ainult sellepärast ruttas, et emale tahtis kõik- suagu küsimust ette panna, mille peale Hans talle wastust ei olnud annud.

Ta lastis hobused tõlla ette rakendada ja kell kaksteistkümmend sõitis ta ämma maja uk- se ette.

Wäikeses aias oli kõik juba haljendamas ja õitsmas. Rewade lilled pistid oma kirjud pead mullast wälja. Ja suur sirelipõõsas mi- ja ukse kõrwal oli ju täis suuri diekobaraid, mis magusasti lõhnasid, kui Fee tõllast wälja asus.

Nüüd nägi Fee wäike maja weel kenam wälja, kui esimese külaskäigu ajal talwel.

Majants oli täna laialt lahti. Fee nägi imestades, et sealt hulk tööliste naiti üksteise järele wälja tuli. Jgal tulijal oli suur lae- tud pott wõi korn käes.

Ka lojas seisis weel mitu nait, kes potte katpid wõi korni mahutasid. Kõõgi ukse läwel aga seisis Wedlichi kõrwal Fee ämm lihtjas, hallis, willases kleidis, mille peal suur põll. Ta andis praegu wiimsele naitsele ühe poti kät- te, kust hea jõõgi lõhn üles tõusis.

Kui sihwakas, suurtsugu riietatud, noor proua kotta astus, waatasid kõik tema peale. Ka proua Anna Ritter nägi teda ja ta juust tuli tajane rõõmuhüüd.

"Minu tütrekene!" hüüdis ta ja ta teras-
sinised silmad löid rõõmsasti särama.

Ja ruttu tuli ta Feele vastu, teda ta kaes-
lustas ja juudles.

Naised imestasid juuril filmil. Proua An-
na Ritter pööras naerdes nende poole.

"Nüüd tehke, et koju saate, muidu lähed
sööb külma," ütles ta lahkesti, ja Wedlich
tõrjus nad uksest välja, pani ukse kinni ja ka-
dus ije kööki.

Proua Ritter hüüdis talle järele:

"Nüüd ruttu, Wedlich, et ka Teie tütar mi-
dagi sooja saab. Kui olete sõnunud, tulge rut-
tu jälle siia, wähest on mul Teile veel midagi
tõbb anda."

"Ma tulen sulle wististi küll tulinaks, ar-
mas ema?" küsis Fee, imestades kõige üle, mis
nägi.

Proua Ritter raputas naeratades pead.

"Sumal hoidku, laps, ei! Sa ei tohi jeda
mulle pahaks panna, et sind tööriietes teretan.
Oleksin ma aimanud, et nüüd tuleb, ma oleksin
kostilised warem minema saanud. Aga nüüd
tule tuppa!"

Ta silmitas oma heade silmadega Fee õits-
wat nägu naeratades ja saatis ta tuppa, mille
aknal nüüd terve kogu lilleid oli.

"Mis naised need olid, armas ema?" kü-
sis Fee.

See naeris kohmetult.

"Ah, waata, lapsukene, need on minu kos-
tistled. Tead, mul peab ju midagi teha ole-
ma, muidu on aeg igaw. Noh — ja Hans —
tema annab mulle alati lõpnata palju raha,
nii et juba enesele wõin jeda lõbu walmistada
ja mõnda wäest toita. Need kõik on wäesed
naised, kes päew otja peawad tööl käima, et
enestele ja oma lastele leiba teenida. Peale
pühapäewa pole neil aega süüa teha. Selle-
pärast keedan mina äripäewadel Wedlich'i abil
juure katla käie suppi ja sellele tulewad nad
siis oma pottidega järele. Midagi head peab
inimene ilmas ometi tegema. Ja see teeb
mulle lõbu. Minult pühapäewal ma ei keeda."

Fee tundis südames juurt, püha liigutust.
Ta wõttis wanase krobelise kae ja surus selle
omale vastu põste.

"Armas, hea ema, kui hea ja oled!"

Proua Ritter naeris kohmetult.

"Ah, lapsukene, ma tean ju, mis tunded
see minus äratas, kui mu mees surma sai. Ei
saanud mõni päew enesele ja pojale ilal mi-
dagi sooja süüa. Bidin ju tööl käima. Ja
nüüd, mil armas Sumal minu ja mu Hansu
vastu nii helde, nüüd teeb see mulle juurt
rõõmu, et neid wäesid näisi wõin aidata. See
on ju iseenejst mõistetaw, Feekene, eks?"

Fee silitas ta kätt.

"Kui hea alati ka iseenejst mõistetaw
oleks! Aga kas see ei ole sulle raske, ema?
Kas ei wõiks ja neid teistki toetada? Hans
annaks sulle ju wäeste tarwis wististi veel
enam, kui sa teda palustad."

Wanaproua tõrjus käega ägedalt.

"Ei, ei, Feekene, jellest rõõmu ei tahaks
ma loobuda. Mis kasu oleks minust siis veel?
Mul peab olema midagi, mille heaks ma oma
õudu ka luban; — see oleks wäga kurb, kui see
mul puuduks. Sanjult raha paluda? Ah,
Fee, tema annab mulle niipalju. — Sa ei usu,
kui kergemeelselt ta kingib, kui teda palutakse
— olgugi, et ta muidu kergemeelne ei ole."

Fee naeratas; ta filmad läksid niistekes.

"Jah, ema, jeda olen minagi ju märga-
nud."

Proua Ritter oli akna alla oma õmbelus-
laua taha istunud.

"Nüüd istu, tütrekene, ja jutusta mulle
midagi oma reisiist. Oli see ilus?"

Fee wõttis madala järi ja istus selle peale
änna ligidale.

Ema naeris.

"Ah, nüüd istub ja siin nagu minu Hans.
Tema istub ka kõige parema meelega jalgpin-
gile, kui siia tuleb, see on tal veel labjast saadik
iwerez. Poistekena istus ta ifka nii."

"Käib ta tihti siin, ema?" küsis noor proua
huwiga.

Ema noogutas särawail filmil pead.

"Muidugi, tütrekene, iga nädal paar kor-
da. Kuna tal nüüd noor proua on, ei tule
ta wististi enam nii tihti — see on ju wõi-
matu. Aga siamaani, kui äri lubas, tuli ta
nädalas tihti kolm ja neli korda. Oh, tema
on hea poeg ja austab oma ema; olgugi, et see
sihtjaks naiseks on jäänud. Jah, Feekene,
Sanjul on hea süda, ehk ta küll emast alati
karedana näitab. Põitpea ta juba on, aga
siida on tal pehme kui waha. Kui ma mulle
sügisel haige olin, wiibis ta kümme päewa siin,
ehk küll Wedlich mind hästi rawitses. Aga ta
ei läinud ära, waid walwas pooled ööb minu
juures. Siis magas ta ülewal oma katuse-
kambris mõne tunni. Seal magas ta juba
lapsena ja maagis nirkaua, kui Inglismaal hea
koha sai. Sealst saatis ta mulle iga kuu raha,
et ma enesele elu kergeks teeksin."

Fee kuulas juuril filmil ja õhetawal näol.

"Seda tuba pead ja mulle kord näitama,
ema."

Wanaproua waatas pijut murelikult noore
proua kõrgete saapakontsade peale, mis toreda
kõstüümi alt välja paistsid.

"Noh, laps, sinna üles wiib aga õige järst
trepp."

See naeris.

„Ma vonin kui oraw, ema.“

„Noh, minugi pärast. Kas lähed kohe üles?“

„Pärast, ema. Nüüd tahan jult veel midagi küsida.“

„Ja see on, tütrekene?“

See wõttis ta käest kinni ja küsis kohmetult:

„Miks ei tulnud ja meie pulma?“

„Wana proua tegi abitu näo.“

„Ah, Jumal, Zeekene — kas ja seda ikka weel ei ole unustanud? Olid ju minu peale väga pahane? Ei, tütrekene, seda ei tohi ja mulle pahaks panna. Hans pahandas minu-ga selle üle juba ijegi küllalt. Etimest korda oli ta minu peale dieki pahane, kui talle ütlesin, et tahan kirikusse tulla täitja tähelepanemata. Tema ei tahtnud seda kuidagi sallida.“

See hakkas kergemini ja wärijedes hingama.

„Aga miks ja seda siis tahtsid, armas ema?“

„Proua Ritter ohtas.“

„Jah, waata, Zecke, sellepärast on Hans minuaga ikka pahandanud — aga see ei aita ometi midagi. Olen ju lihtne naine ja pole õppinud jeltstonnas liikuma. Ja ei õpitski enam. Siis teeksin seal ainult rumalusi — ja lõpuks naerdakse mind wälja. Tead — minu pärast wõiwad nad ju naerda — aga Hans — ei — tema ei pea nägema, et tema ema pilgatakse. Tema wihastaks selle üle, nii et igale kõrri kallale kargab. Sest tema armastab mind väga ja peab minuist nii suurt lugu, ehk ta küll peeneks herraks on saanud. Tema ei salliks, et mulle keegi kõõrdi otja waatab, kohe jaab ta wihajeks. Näed nüüd, Ze — miks peaksin talle siis walu ja muret tegema? Olesin küll paha ema. Et sina minu wastu nii lahke ja hea oled, see rõõmustab mind jüdamest, sest see oleks ju minu poibile kole, kui ja enda minu poolt uhtesti ära pööraksid. Aga tema ringkonnast jän ma kaugele, sellega peab ta leppima; sin olen mina samasugune põik-pea, kui tema, ja kõik jutt ei aita midagi. Kui teie pulmad olid, käis ta mulle peale kui uni, et tingimata pean seal juures olema — sest mis wõiksid küll sina mõelda, kui mina puudun, andku ma seekord järele. Ah, Ze, ära pane seda mulle pahaks, seda tegin ainult sellepärast, et kartsin teile pahandust teha. Kui Hans mulle nii kangesti peale käis, siis hakkasin nutma ja kõik ta pahameel kadus. Ta wõttis naerdes minu ümber kinni ja ütles: „Noh, Jumala nimel siis, ema, kui see sul nii raske on, pead oma tahtmist saama. Ära sellepärast nuta, maha ei suuda seda näha. Nii siis pühitse meie pulmi omal kombel!“ Ja siis sead-

sin asja nii, Zeekene, et kirikus ja wassalis olin. Wassalist sõitsin siis Teie autos koju. Selles sõidan juwel mõnikord ka jalutama, Hans saadab auto mulle järele ja tuleb, kui tal aega on wahel ise ka kaaja. Ja kui siis meile mõni ta tuttav wastu tuleb — siis ei tarwitte ma kellegagi rääkida ja keegi ei näeks, mis naine ma olen.“

See peitis oma näo filmapilguts ema riip-pe. Ta rind tormas. Kui libedat ülekohut oli ta oma kahtlusega oma mehele teinud!

Natuse aja pärast tõstis ta pea üles ja küsis wärijewa häälega:

„Ja sellepärast ei ela ja küll ka poja maa- ja? Sellepärast elad ja siin wäljas?“

„No muidugi, Zeekene. Tema peeneesse juwilasse ma ei jõi — seal tuneksin enda olewat puruõnnetu. Kord wedas Hans mu sinna kaaja ja ma pidin kõik nägema. Aga ma rõõmustasin, kui jälle wälja jain. Minust ei oles temale ka midagi kasu, sest niisugust majapidamist ma juhutada ei oskaks. Siamaani oli tal proua Haller, ja nüüd oled sina. Mina olesin ise enesele seal teel ees. Ja siis — siin majas elasin ma oma mehega ja olin õnnelik noor naine. Sealt uksest lahkus mu mees wõimati naerdes ja hüüdis mulle: „Nägemiseni õhtul, Annakene!“ Ja samast uksest toodi ta kolm tundi hiljem furnult sisse — ja kolm päewa hiljem kanti ta seal igawesti wälja — furnuaiale. See peab kinni, Zeekene, kui inimene oma meest tõstiselt on armastanud. Tooford elajime siin üirikorteris. Pärast ostis Hans, kui rikkaks jai, selle maja ära, sest et ma heameelega sija tahtsin jääda kuni jurmani. Ja hulga raha annab ta mulle ikka, et õige mugawalt wõiksin elada, sest et ma tema maa- ja ei taha elada. Ta käib tihti siin ja alati toob ta kõikjugu asju kaaja. Weini saadab ta mulle, et enmast kojutaksin, ja raha annab ta mulle enam kui waja, ehk ma küll waeleid toetan. Dots, Zeekene — pean sulle midagi näitama!“

Ta tõusis ja läks kummuti juure. Kummuti ülemisest sahtlist wõttis ta ühe plekist kastike. Selle awas ta wõtmekesega, mis tal nõõri otas rinnal rippus. Ja siis pani ta lahke kasti ke Zele sulle.

„Silmitse seda kord, tütrekene. Siin kastikeses hoian ma alles kõik raha, mis Hans mulle annab ja mida ma ära tarwitada ei jõua. Kuulsin Hansult, et raha intressi kannab, kui selle eest paberid ostetakse, ja lasstin enesele temal ütelda, missugused paberid kõige kindlamad on. Ja siis ostsin need, kui raha jäbele jäi. Siin on nüüd juba kolmkümmend tuhat marka. Kas ei ole suur summa? Juba protsendid üksi elataksid mu ära ja iga aasta wõin

weel enam kofku hoida. See teeb mulle rõõmu, — jest waata, Feebene, ma kardan alati, et Hansul midagi mõiks äpardada. Lugejin kord ühest miljonärist, kes ühe päevaga kõi oma waranduse kaotanud ja enda siis maha pidi lastma, jest et ta kerjajana ei tahtnud edasi elada. Noh, seda Hansule ei tohi tulla. Tema on küll ka liig julge, aga kui talle kord äpardus juhtub, siis on tal siin raha. Ja see majakene on ka tema oma — mõiks uuesti alustada. See on mulle juureks troostiks. Ja kui ta seda ei tarwita, siis päriwad seda kofe ta lapsed, kui tal neid on. Hansul ei ole sellest rahast aimugi, ja sina pead mulle sõna andma, et ja talle sellest midagi ei räägi, muidu saan weel rielda, et ma raha ei ole tarwitanud. Ma wõtan ja wõtan ikka jälle tema käest, niipalju kui ta mulle annab, et seda temale hoida. Aga teada ta seda ei tohi."

Ta jilitas oma warandust ja Fee kaalus-tas teda sügawa meeleliigutusega. Wana proua sõnadest rääkis lihtne juures, nii et ta ennast õige wäike tundis olewat. Kui mõtte-tust oli ta siamaani waeste wiletsusest mööda läinud! Ta oli küll ise eluajal rohkesti armu-andeid annud ja heategewatest widudest osa wõtnud, aga mis oli see kõi selle wanaproua tegeflku liigimeharmastuse kõrwal?

"Ah, armas ema, kui ma sulle nüüd osak-jin ütelda, mis mu süda tunneb ja kuidas ma sind austan ja imestan! Sa ei tarwitse tõesti mitte karta, et keegi mõiks sinu peale pilka-walk waadata. Loobu sellest murest ja tule meie juurde poja maija. Me tahame sind hoi-da ja rawitsteda ja ja oled alati meie juures. Ja kui ja jugugi jeltskonda ei taha tulla, siis wõid ka meil omaette elada. Siis oleksid alati oma Hansu juures."

Proua Ritter pühkis ägedalt silmi. Siis wõttis ta Fee kätest õrnasti kinni ja suudles ta otseajst.

"Jah, sina oled armas ja hea laps, kuldne süda, ja teed minu Hansu õnnelikuks. Sa hakkad teda südamest armastama, niipea kui teda paremini oled tundma õppinud," ütles ta sügawa meeleliigutusega.

Fee punastas ja lõi oma filmad muretu ema filmade ees maha. Kas teadis see wana proua, et ta mitte armastuse pärast polnud Hansu naiseks saanud?

"Kas tuled meile, ema?" küsis Fee ruttu..

Proua Ritter raputas ägedasti pead.

"Ei, tütrekene, nüüd alles weel õieti mitte. Kofe noore wafele ei kõlba wana. See on alati paha, ja kui see wana ka kõige parem ja usstawam ema oleks. Aga ma tänan sind, et seda oled soowinud. See teeb mu rõõmsaks — nii rõõmsaks — ma ei oska sulle seda kirjelda-

da. Jätke mu rahulikult siia. Igemal ajal läheb Wedlich'i tütar mehele, siis wõtan ta täitsa siia, jest temagi ei taha noorte juurde jääda. Siis on alati keegi minu juures, kui ju pöduraks jään. Wedlich läheb minu eest tulest ja weest läbi, jaab oma toa ja me elame siin rahulikult koos. Kui teie mind wafete-wahel siia waatama tulete, siis on päewad mul pidupäewadeks, millest ma alati uut rõõmu tunnen."

"Ja sellest nõust ja ei loobu?"

"Ei, tütrekene, siin on mul oma põikpea nagu Hansulgi. Mis tema kord on ütelnud, selle juure ta jääbki. Olesin ma järelandlik, Hans oleks minust juba ammu jagu saanud, jest ta on seda aastate kaupa wijsalt nõudnud."

Fee wahtis mõttes oma ette. Kummaline palaw rõõm hoowas temas, et mõistatused olid lahenenud ja ta abikaas tema ees nüüd seisis juurena ja puhtana. Kui suurt ülekohut oli ta talle teinud oma kahtlusega. Ah, ta ei olnud temast üldse siamaani wäärikselt lugu pidanud. Kõige lahuse juures, mis ta tema wastu ümutas, oli ta ikka omakafuliji põhjusi otfinud ja mitte uskuda tahtnud, et see headus ta iseloomu omadus oli. Et üks teine teda haawanud, siis oli ta Hansugi wastu umbusf-lik. Kas siis oli mõni mees tõesti nii omaka-fupüüdmata, nagu tema seda nüüd tunda saanud? Ah, siis pidi ta temale ju eluag olema tänulik selle eest, mis ta temale teinud. Kui wiletsana ja wäikesena seisis ta tema ees! Mis wõis ta temale olla, kuidas teda tänada?

Ta äigas ruttu käega üle filmade.

Oma oli talle wäikest ja uuriwast näkku waadanud.

"Kas tahad nüüd minu poja toatest näha?" küsis ta.

Door proua tõusis järsku püsti.

"Jah, armas ema, näita mulle seda."

Mad läksid wälja. Üksa kitsas ja järsk oft wäike puutrepp, mis üles katusekambrisje wiis. Proua Ritter awas ülemal wäikeses tojas kitsa ukse. Nähtawale tuli wäike ruum wiltu seinetega. Selles seisis üksna lihtne raudwoodi, kaetud puhta walge waibaga, mil narmad kül-jes. Teisel pool seisis murgas wäike pesulaud kitsa peegliga, selle kõrwal wäike kirju riide-kapp. Woodi wastu seisis kummut, selle kõhal raamaturiinul, mis raamatuid täis.

Fee astus ruttu raamaturiinuli ette, niipea kui tuba oli filmitsenud.

Õtimejel riinulil sejsid kooliraamatud, teisel kaubanduse õperaamatud, mõned Jules Berne-tööd ja reffikirjeldused. Kolmas riinul oli täis muinasjutte, noorjoo kirjandust ja isegi õtime-jed pildiraamatud oli hoolikaw käsi siin alles hoidnud.

Sügava meeleligutusega võttis Tee ühe niisuguse pildiraamatu reaši wälja ja awas selle. See oli täis kirjuid pilte ja kange lapseläsi oli igale pildile tähenduse juurde kirjutatud.

"See on kotkas — see on hobune." Nii läks leheküljelt leheküljelt edasi.

Tee pistis raamatu kohale tagasi ja naeratas.

"Kui hästi ja kõik oled alles hotdnud, ema," ütles ta taja.

Proua Ritter noogutas pead.

"Jah, tütrekene, iga raamatu küljes on mõni mälestus. Loen neid waiksetel tundidel ja fogu minevik tõuseb mu waimuilmade ette."

Ta võttis ühe muinasjutu raamatu ühikult ja awas selle. Täi aega horis ta jeda, kuni kuldjuustega kuningatütre pildi leidis.

"Siinmiste kord jeda, Tee. Seda pikki filmi Hans poisikesena tihti, ja kui ta minu ees jalgpingil istus ja jeda mulle näitas, ütles ta tihti: „Kui suureks saan, wotan enesele ühe kuldjuustega kuningatütre naiseks, ema.“ Ja nüüd näed — poisj saab kõigeaga hakkama. Nüüd on ta tõesti ühe kuningatütre kojunud — tjeegi ühe haldja, ja kuldjuustjed on tal ta."

Tee naeris tasakesi ja juudles ema.

"Ah, sinu oled luuletaja, ema. Mina ei ole paraku kellegi haldjas — sest muudu ostaksin ju midagi teha, mis sinu Hansu õige õnnelikuks teeks!"

Wana proua waatas talle uurimwalt näkku.

"Tahaksid ja jeda siis tõesti teha, tütrekene?"

Tee furus käed südamele.

"Jah, ema — jah. Hans on mulle niipalju head teinud — niipalju — ja ma sooviksin teda selle eest tänada."

Nüüd naeratas wanaproua.

"Mõh, kui ja jeda tõijest südamest tahad, küll ja siis jeda ta ostad."

Tee waikis ja ei wastanud. Aga ta mõtles furwalt: Et, ma ei osta teda õnnelikuks teha, sest et ma temale midagi ei wõi olla. Tema otsib õnne omal kombel — naise armastusest ta ei hooli.

Naise armastus?

Ta ehmatas ise enese üle. Kas oli tal siis Hansule armastust pakkuda?

Rahutult äigas ta üle otsaesise.

Siis ütles ta kohmetult:

"Palun, ema, kingi mulle see raamat selle kuningatütre pilbiga."

"Jah, Teekene, wõta. Ja ma rõõmustan, et jeda raamatut palwewääriliseks arwad."

Tee furus raamatu rinnale. Ta jüda põksus nii rahutult, wastu lihtsat raamatut, et ta arwas, keegi wõiks jeda kuulda.

Siis waatas ta weel kord taas ringi. Wargjelt silitas ta kitsast woodit.

Ta ei aimanud, et ema jeda nägi, ja ei märtanud, et jelle filmad jarama hakkajid.

Waikides lahkusid nad waiksest toast. Alla jõudes jättis Tee ema ruttu ja jüdamlikult jumalaga. See saatis teda ukseni. Tee murdis punalilla sireli diekobara ja pistis jelle oma wõõ wahjele.

"Dal on nii tore lõhn, ema, sinu sirelil," ütles ta sügawasti hingates.

"Jah, Teekene, sireliõht maikuu — paneb jüdame põhuma", naljatas ema.

Tõllas istudes kordas Tee: Sireliõht maikuu paneb jüdame põhuma."

Kas põksus ta jüda jellepärast nii tormilikult?

Ta awas raamatu, otjis kuldjuustega kuningatütre pildi wälja, filmi jeda ja naeratas õnnelikult.

* * *

Natufe aega pärast Tee kojujõudmist jõudis ta Hans koju. Ta astus waiksele saali, kus Tee wiibis. Tee teretas teda rõõmsasti, nagu oleks tal tema tagajitulekust hea meel, ja siiski waikse kohmetusega.

Hans waatas talle naeratahes filma, kust oli kadunud salajane muretsum, mis seal ju nõdalate kaupa seisnud.

"Mõh, Tee — ja käisid täna ema juures?"

Tee punastas äkki ja kahinas siis ruttu ta käest kinni:

"Jah, Hans — ja — ma küisjin talt kõik — ja tean nüüd, kui suurt ülekohtu ma sulle oma kahtlemisega olen teinud. Siäl enam ei taha ma sinu juures kahelda, waid tahan jind alati usaldada, kui ta sinust mõnikord aru ei saa."

Hans juudles ta kätt ja ta filmi terkis rõõmus jära.

Weel wgerand tundi wõis ta Teeaga siin juttu wõsta. Tee istus suures tugitoolis, tema wastas. Kohe kojutulekul oli ta enesele teised riided selga pannud. Ta kandis walget, loorisarnast jüdi kleiti hõbenõõriga ja õrnade pitjidega. Hans hoomis teda alati hästi riides näha, ja jellepärast ehtis ennast Tee tema jaoks alati heameelega.

Shufese kleidi palistuse alt tulid nähtawale ta peened jalad, mis toredates jaabastes olid. Ja sireliõied õitsetid ta wõõl.

Sireliõhn maikuu!

Hans Ritterilgi oli kõwa jüdame põksuline, kui ta Tee wastas istus.

Siis teatas teener, et süpp laual olla; ja

Hans Ritter saatis oma noore naise föögitupa, mis kofufolalikult ja soliidsetl mööblitega varustatud.

ühteistkümnes peatükk.

Tuba järgmisel päeval näis Ritter oma ema vaatamas, olgugi ainult viimse aega, sest ta aeg oli tõesti kallis. Ta tahtis heameelega emalt oma naise külastäigu kohta lähemaid teateid saada, sest Fee ei rääkinud jellest midagi.

„Ema jutustas talle jeda ühikasjalikult, ainult oma rahast kummutis vaikis ta.

Kui ta temale jutustas, et Fee ka ärklitoas käinud ja pildiraamatu endale kingituseks palunud, tõusis hele puna ta otjaesile ja ta filmad hakkasid leelima.

Uhe asja aga jättis wana proua oma teada: et Fee õrnasti ta poja woodit oli silitanud. „See on püha saladus“, mõtles lihtne ja siiski nii peenelundlik proua. Hans oli täna nii kui nii wäga õnnelik ja rõõmus.

„Ah, ema, kui mu kuldjuukseline kuningatütar mulle täiesti oma südame kingib, siis löön õnne ja rõõmu pärast maailma pea peale“, hüüdis ta erutatult.

Wana proua naeris taja omaette. Misjulgust naist ei oleks ka tema Hans wõita suutnud.

Ta waatas pojale uhte, armsa pilguga näkku.

„See tuleb, mu pois, see tuleb kindlasti! Hüüd ei korda ma jugugi enam“, ütles ta rõõmsalt.

Fee tegi samal ajal külastäigu kohanõuniku majasse. Teda wõeti esiteks külmalt ja tagasihoidlikult kolme daami poolt wastu. Oldi haawatud. Kui aga Fee neid palus tulewaks päewaks õhtuföögile — „ainult meie oma wahel, Dante Laura, et wõiksin teid üksi wastu wõtta omas majas esimeste wõõrastena“ — siis kadus kõik wiha ja kutsje wõeti wastu.

Lore ja Bärbi said jälle heaks. Nad pärisid elawalt, kuidas Fee pulmareis läks ja mis ta näinud, ja õhkasid igotsedes. Sarnast pulmareisu õhkasid ka nemad kord. Jumalik pidi see olema!

Siis jutustas Fee Ellen Bollmeri pulmarest leitnant Forstiga.

„Oli see sama uhte pidu, kui teie oma, Fee“.

„Ja, aga Ellen ei näinud kena wälja. Ei ole ilalgi inetumat pruuti näinud, ehk tal küll tore pruudikleit jakallis loor oli. Ja weel ilusa Forsti kõrwal — kes suurepärane wälja nägi, aga mitte õnnelik“.

„Ka mina panin jeda tähele, mõnikord wõhtis ta täiesti kurwalt enese ette“.

„Noh, ta on enmast lihtsalt ära müünud! Wõimata, et ta armastusest Elleni kofis“.

„Ja, rikkad neid saawad alati kõige ilusamad mehed, kui inetud nad ise ka ei ole“.

„Ellen armastab teda wäga. Ta jumaladab teda“.

Nii kõnelesid õed waheldades.

Kohanõuniku proua õhtas. „Ah ja, rikkad neid, kui nad ka inetud, leiawad siiski mehi“.

„See ei ole aga nende õnn, tädi Laura“, ütles Fee tõsijelt.

„Ja, ja, sul on õigus, Fee. On aga halb, et mehed ainult raha järele waatawad. Sinu mees tegi kiiduwäärt erandi“.

Fee silmad särasid. „Ta on ise ka erand“, ütles ta julgawalt hinge tõmmates.

Lore müiskas Bärbile külge ja see hüüdis naerdes:

„Ah, Fee, jeda ütlesid ja unistades. Mulle näitab, et koledesti oma meest armastama oled hakanud“.

Uudishimulijelt wõhtisid õed Feele näkku.

„Aga Bärbi“, ütles kohanõuniku proua, kuidas wõid ja niimoodi rääkida. Peale selle ütlen teile alati, kui wigu leiate meeste juures, abielus tuleb armastus ifeenejef. Seda pidage mees“.

Õed hakkasid jälle Elleni pulmarest rääkima. Neil oli wäga lõbus olnud, ja magusaks roaks oli wärsked maasikad antud. „Mõttele ometi, Fee, maasikad märtsi algul!“

Siis jutustas Bärbi.

„Ja, iga üks meist, pruutneitsidest, sai kohanõuniku Bollmeri käest medaljoni pruutpaari pildiga mälestuseks“.

Lore tõi medaljonid ja näitas Feele.

Ja Ellen oli omalt pulmarest, mis warsti lõpul piltpostkaarta saanud.

Fee tundis kõigi nende uudiste juures ainult üht: kaastundmust Elleniga.

Et õdesid teije kõneaine peale juhtida, ütles ta wiimati: Mul tuleb meelde, et tulin eile täna wõõraks, peaaajalikult sellepärast, et teile kingitusi ära anda, mis kaasa tõi. Mu mees lubas mulle teie jaoks midagi walida, mis ma ise waewalt maksta oleks suutnud. Kingitus tuleb siis rohkem tema, kui minu poolt. Õhtsin jeda Pariisis“.

Ta wõttis wäike pafi käefotist ja awas selle. Kaks wäikest kastikest tulid nähtawale, mis ta õbedele ulatas.

Lore ja Bärbi kiljatasid waimustuse pärast. Mõlemis kastis oli sõrmus. Bärbi oma oli ilusa juure saphiriga, mis briljantidega ümbritsetud, Lore oma duplikaadiga, ainult saphiri asemel smaragdiga ilustatud. Sõrmused olid peenelt wälja töötatud ja kiwid laikisid kui tules. (Järgneb.)

Niis Ipsen Bombüllist.

Saksa kirjanik Gwald Gerhard Seeliger'i jutustus.

(Lõpp.)

Seal filmas ta Flynkflatjet, mis wälja nägi mõni hädaohtlik sõjalane. Imestades kiskus ta oma filmad kätteni ja luges ühes 24 juurtükiluuksi.

Seal tuli Niis Ipsen ja naeris oma ette.

„Kuule, kallid poisid!“ lausus wana kuberner ja näitas kepiotsaga Flynkflatje poole. „Ütle mulle, mis sõjalaew see siis on?“

„Ei!“ naeris Ipsen üle terve näo. „Kuid mis kaubalaew ta on, jeda tean ma ülihästi, sest olen ise selle laewa kapten!“

„Kuid, kurabi pärast, milleks siis need neli tosinat juurtükki?“ hüüdis kuberner imestades.

„Merirööwliste vastu!“ jeletas lühidalt Niis Ipsen.

„Siis wõid ju kõigest poole laadungit kaasa wõtta.“

„Nii paistab see Teie“, muigas Niis. „Mu 48 juurtükki tarwitawad vähem ruumi, kui tünn wiiekümne naela wärwiga!“

Kuberner oli keeletu, ta watas waheldamisi kord Flynkflatje poole, kord jälle kapteni näkku.

„See on ülihea leidus!“

„Üks peab ometi asjaga peäle hakkama!“

„Sa oled jeda wäärt, et wõiksid kompani teenisiusse astuda!“ hüüdis kuberner.

„Kui palk hea on“, lausus Niis Ipsen, „siis astun pealegi!“ sest ta mõtles jällegi oma tulewase talu peale.

„Kaebamisets wiist põhjust ei ole!“ sõnu kuberner ja ulatas talle käe. „Teie jääte nüüd Flynkflatjele kui kapten leitnant. Ja meie anname Teile juba ehtsad juurtükid kaasa, mitte ainult maalitud! Siis püüdkte minu jaoks merirööwliid ja riputage nad wiititamata masti külge! Et Teie neid näruksid ainult siia meile kaela ei too! Iga rööwli eest maksame tufati!“

„Küllap rööga hakkama saan!“ arwas Niis ja hoibus koe püstitaskus.

„Oma rätsepa saadan Teile täna laewale, ja homme õhtul sõbte Teie minu juures õhtust!“

Sellejuures kergitas kuberner oma kübarat ja läks aeglasel sammul Bataamiasse tagasi.

Uus kapten-leitnant Niis Ipsen sõitis Flynkflatje laele ja kawatšes südames nüüd mitte vähemat talu enam osta, kui jeda oli Beeter Grooti talu Bombüllis.

Lund hiljem tuli rätsepp laewale, et Niis Ipsenist mõõtu wõtta; teisel päewal toodi

Niis Ipsenile uhte kuub, mis oli tresfidega ja paeltega niivõrra ilustatud, et Niis oma arust wälja nägi nagu mõni papagoi. Kuid õhtu-jöögil kuberneri juures leppis ta oma kuuega ära, sest seal istusid inimesed, kelle kuued hiilgasid seewõrra kullast ja tikandustest, et nad juba laadaahwõsid meele wõiksid tuletada.

Kahelja päewa hiljem sõitis Niis Sunda jaarestikku kollitama. Esimene asi, mis ta tegi, kui Bataamiasist lahkus — oli, et ta oma papagoikuue jeina külge riputas ja omale wana linaje wammuse jälle selga tõmbas.

Flynkflatje nägi wälja nagu ilmsüütu walge talle. Müstad, kohutamad juurtükiluuigid olid kadunud ja kaks laia, taewafinist wõõti piirajid laewa. Enam kui neli meest ei tohtinud laewalael wiibida, üks oli tüüri juures, üks juurtüki juures, üks tagatekil ja neljas laematrepil.

Ei mõõdunud kahte päewagi, siis ronis liimile esimene rööwel. Silmapiiril tuli ta nähtawale.

Tähele panna!

Siis jäi kõik jälle wait, kuni rööwel wiiekümne küünra kaugusele oli jõudnud. Malailaste laew oli puupüsti rööwliid täis, kes oma pikki püsse wibutasid.

„Üks!“ komandeeris Niis Ipsen.

Seal kargasid kõik juurtükiluuigid Flynkflatjel lahti — finiste wõõtide ajemele.

„Kaks!“

Kakskümmendneli juurtükki pahemal pool pöörjid oma näod rööwliite poole.

„Kolm!“

Peagi oli siht käes.

„Tuld!“

Laew wabises. Ülemised torud puistatsid kartetšhe, alumised kuule. Kartetšhid pühkijid üle waenlase lae nagu katseist hiiglaluu-da, kuulid aga tungijid waenlase maffu.

Laew wajus küljeli ja läks kahelikümne küünra kaugusel põhja. Minult kolm malailast pääses eluga. Kuid need päästeti weest ja riputati masti külge. Ükski ei jäänud ellu, et Flynkflatje saladusest edasi rääkida. Flynkflatje sules jälle oma 48 juurtükki kahe finise wõõbiga ning sõitis walge tallena jälle edasi. Minult kolm ülespoodut masti küljes ei sobinud hästi sel pildiga. Niis Ipsen lasi nõbri katki lõigata ja mehed kadusidki iseeneest wette.

See on kord juba nii ilmas! mõtles Niis Ipsen ja tähendas selle loo oma päewaraama-

tusse. Kes pole küllalt tugev, ärgu hakatu röövimisega leiba teenima.

Ja edasi polnud ainustki nädalat, kus maas-ti otjas poleks kõlkunud meriröövlid. Malai-lased tungisid Flynkflatjele kallale nagu lüh-ised wõdipiimale. Mimas Nijs head noosi, siis lasi ta ainult kartetshe laadida. Mii mõnigi lord jeisid mõlemad wastased laewad lagi lae tõrwal. Siis haaras Nijs kangi pihku ja andis röövlitele waiu. Harwa langes mõni ta meeskest, sest kogu oma mõistuse pani Nijs kaatule, et waenlasti äsjata ja kiirusega wõita.

Tuli mõni hulljulge rööwel ta juure tagatekile, siis koputas Nijs jellele weidi tugewamalt kangiga wastu pealage ning paiskas ta siis üle parda. Wahel lõi ta aga ka parema rusikaga jekka, ja see polnud wiimase seisme aasta jooksul ka just kergemaks tulunud.

See noosiga wedukõie otjas tuli ta jälle Bataawiasse, et teenitud tuftatid tasu panna ning wärsket püüsirohtu peale wõtta.

Merirööwimine hakkas kaduma, kuid ta polnud ammugi wael lõppenud, sest malailased pidasid jellest elukutsest lugu.

„Herra kapten!“ jõnus lord õhtul kuberner Nijs Jpsenile, kui see ta juures külas wiibis.

„Ma pole teie mitte ekinud. Aga enne kui teie kätte ei saa kuulust Morgani, kes hispaanlaste käest Manila juures hiljuti terwe laewa üle idi ühes kahesatümne juurtükiga — on töö igati poolik. Mõtelge, mis siis saaks, kui ta ühel päewal stia meie sadamasse ilmuks ja kogu Bataawia maapähhja põmmutaks!“

„Katsun teda leida!“ wastas Nijs ja läks laemale.

Seeford wõttis ta poole enam madruseid kaasa. Meliteist päewa rikkles ta asjata Sunda saarestiku wahel, kuid siis teatati talle maas-tist waenlase lähenemisest.

„Kiskline pööre!“ kästis Nijs Jpsen, ja Flynkflatje pööris minekit.

Fregatt sõitis täite purjedega kiirelt järgi.

Tunni aja pärast oli ta nii tähebal, et Nijs Jpsen awatud juurtükilaukide lugemisele wõis ajuda.

Beagi andis fregatt esimehe tühja paugu. Kohe pööris Nijs Jpsen ümber ja tõmbas puna-walge-sinise lipu wasti. Siis sõitis ta laemale wastu.

Siis pistis Nijs omale neli laetud kassit-püstolit tasku.

Fregatt tõmbas omale punase rööwliilipu üles. Kogu laewalagi oli täis kollaseid ja musti nürusid. Jlegi juur Morgan, kelle nimi alles mõne aasta oli olnud mr. Jackson — oli oma näo nõega mustaks hõõrunud.

„Andke alla!“ mõirgas ta.

„Tähele panna! Üks! Kaks! Kolm!

Tuld!“ komandeeris Nijs Jpsen ja kassim-mendneli kuuli tungis paksuwalise fregati ke-reisse.

Kuid suurt Morgani ei saadud nii kerge kaubaga hirmutada. Mees andis oma poolt kühjetäie kuule wastu, mis aga wäikest Flynkflatjet palju ei tabanud. Siis wirutati poots-haagid Flynkflatjele ja haagiti laew oma külge.

Müüd puhus Nijs Jpsen flööti, ja järgmi-jel filmapilgul oli Flynkflatje laewalagi täis mehiseid madruseid, nii et Morgan neid enam lugedagi ei osanud.

„Tõble!“ komandeeris Nijs Jpsen.

Kuid see polnud sugugi nii wäga kerge, sest Flynkflatje tekipealne oli madal, ja rööwliid lasid kui kuruwainud oma kihwtiseid kuule kaela. Ja kui neil püüsirohi otja lõppes, siis sadas aina rauta- ja wasetükke. Wõitlus kal-dus lord stia, lord sinna poole. Hollandlased püüdsid asjata mõbda libedaid planke üles ronida.

Siis ronis Nijs Jpsen täitsa üksi Flynkflat-je masti ning sealt üle fregati masti. Mii oli ta siis nüüd waenlase seljataga.

Seda enam kui head wõoji ei tahtnud ta kääst lasta! See oli ju nii palju wäärt, et ta eest oleks wõinud osta kogu Wiedingharde küla.

Kõige pealt tühhendas ta oma püstolid järgimõbda. Ükski rööwliitest ei pannud teda tõhele, sest kisa ja lärm oli nii wägew, mis allpool pardast pardani laineid lõi. Pealegi suurenes kisa iga minutiga. Kuid kuna püs-tolit just hästi ei osanud lastada — mistas ta nad järgimõbda rööwliitele wastu lagipead. Kuid ta see ei läinud just hästi korda. See-pärast ronis ta alla, haaras maast tugewa tei-ba ning ronis suurte sammudega tagatekile, kus Morgan oma malailasi lohinguusse ka-sutas.

Niis Jpsen watas endisele mr. Jacksonile algul ühe piraka wastu paremat õlga ja tabas teda otse wastu otjaesist, nii et mees igaweseks ajaks enese pikali heitis. Müüd hakkas Nijs Jpsen waenlase wõeosa kallal tõbse. Malai-lased arwasid kuruwainu nõgewat. Hollandla-sed aga tunasid laewa ning algasid oma häwi-tustõbb. Mii tigebats olid nad tehtud.

Niis Jpsen ei tarwitsemud palju neist illes puua.

Flynkflatje wedukõie otjas — ilmuks ühel hommitul fregatt Bataawia reidile, lipuwar-bas punane rööwliilipp.

Niis Jpsen andis tühja röömupaugu, ja kohe tektis kubeneri maja kohale walge plagu allaandmise märgiks. Seft kuberner ei wõi-nud mistki muud arwata, kui et suur Morgan

Niis Ipsen ära on mõitnud ja teda nüüd karistama tõttab.

Sadamas ei mõtnud teda aga vastu suur Morgan, vaid Niis Ipsen ise.

„Niis, mu poeg!“ nii hüüdis kuberner ja langes Niisile kaela ümber. „Küll ehmata siid ja mind. Lase ainult punane lipp maha võtta!“

„Kuid merel panen ta uuesti lehvima!“ seletas Niis Ipsen. „Paremat plagu ma ei tunne. Siis ei pääse mu käest ütski rõõmell!“

„Niis!“ hüüdis kuberner waimustuses. „Weel täna kirjutan Amsterdami, sinust saab tore admiraal.“

„Kui asja teifiti korraldada ei saa!“ arwas Niis olgu kehitates. „Siis pole mul miski sellele vastu.“

„Mis jeal siis ripub?“ päris kuberner ja osutas kepiga masti poole.

„See on suur Morgan!“ seletas Niis Ipsen. „Selle tõin teile mälestuseks ligi.“

„Lõika maha, lõika maha!“ hüüdis kohunult kuberner.

Ja kohe ronis madrus illes ja lasi rõõwli surrukaha wette kukkuda.

Plumpubding! tegi mister Jackson, n. n. suur Morgan, kui ta wette kukkus, et mitte enam uuesti päewawalgele tulla. Suur haitkala oli ta kohe alla neelanud.

Niis Ipsenist jaigi tõfine admiraal. Ta pidi omale muretsema uue kuue kuldtrae ja paksude pagunitega ja sai kübara, mis wälja nägi nagu mõni mesihoon. Ka habet hakkas ta nüüd kaswatama ning raswa koguma, mis talle aga kõit wäga hästi sobis.

Ta astus peegli ette ja mõtles, mis näo küll Grethe mõiks teha, kui ta teda jarnases mundris näeb.

Nüüd piüüdis hea kuberner talle selgeks teha, et igal õigel admiraalil ka oma aristokraatlik nimi olgu. Ja Niis Ipsen tegi wana-mehele headmeelt ning kirjutas nüüdselt peale alla: Niis de Bombell. Kuid see oli ainult wäliselt nii. Seesmiselt jäi ta endiseks Niis Ipseniks. Kes lord Bombüllis Wiedinghardes Peeter Grooti juures oli teeninud. Minult Bombüllil Niis Ipsenist oli wähepeal hiiglarikas herra saanud. Nüüd lõpuks oleks ta Amsterdami tagasi mõinud sõita, et sealt oma pruudile kirjutada, mis kawatsuse ta ometi ifka ja alati jälle teostamata oli jätanud. Kuid mister Jackson, suur Morgan — tõmbas tal weel lord paku joone läbi arwe.

See mees polnud sugugi oma soowil Sunda saarestiku wahela rõõmima tulnud, et siin hispaanlast ja hollandlast maritseda.

Nüüd lasid inglased oma waleliku nõofatte eest langeda, ning peagi oli lõbus rõõmsõda käimas.

Niis Ipsen wihastas Ingliise punajärte oma Grethega — nii oli fregati uus nimi — ja ka Flynflatjega, mis weel wäga agar oli ning kupatas nad Sunda saarestikust minema. Siis kihutas ta nad ka Singaporest kodumaale, löi werise lahingu wainas, wõttis neilt kaanalis mitu head laewa ja sõitis lõpuks mõidukalt Amsterdami reidile.

Niis astus maale ja teda puistati üle igajugu auawaldustega.

Hollandi walitus annetas talle kuldmedõga ja maja Haagis. Seal meeldis talle elu palju enam kui Peeter Grooti juures. Minult harwa tõmbas ta omal weel kullatud kuue seljast. Pealegi pidas ta omal kammerteenrit.

Maja asus keset juurt aeda ja seal jalutas Niis, kui tal just midagi teha polnud. Ja tal oli wäga wähe teha. Merirõõwimise oli ta juurtega wälja kütunud. Ja inglased ei julgenud ka enam uusi Morganid wälja saata, kes wõõraid laewu oleks kimbutanud. Kõigil meredel õitses kaubandus.

Niis Ipsen mõtles aias jalutades, mis ta õnnest weel mõiks puududa. Siis mõtles ta, kas poleks õige reisu Bombüllil ette võtta. Wõi aga Grethele kirjutada.

Ja kohe läks ta ja kirjutas järgmise kirja:

„Minu Grethele!

Kui sul weel endine waade on, see on jama, kui sinuga teenisin Bombüllis, siis tule Haagi ja ole minu naine. Olen praegu Hollandi admiraal.

N i s s d e B o m b e l l,
endine Niis Ipsen, sinu truu
peigmees.

Kirja andis ta Amsterdamis Fõhri saarelt päritolewale Ofte Lüttis'ele, kes koju kawatses sõita ja kes talle kõigi piuhade nimel pidi kinnitama, et ta kirja wiibimata ja isiklikult neitfi Grethe Mannis'ele kätte annab.

Ta mõiks praegu wist kolmekümne-aastane olla! mõtles Niis, sõitis oma ukhes tõllas Haagi tagasi ja lasi kammerteenril omale piibu walmis toppida.

Ofte Lüttis pidas sõna, läks Bombüllil, andis Grethele kirja ja läks kiirelt minema, sest tal olid weel teised asjad ees.

Kolmeteist aastat oli Grethe oma peigmehe peale oodanud, oma ilu ei olnud ta aga kaotanud. Ta oli ifka weel sihwakas ja armas. Nii istus ta nüüd toolil, kivi näpu wahel. Kuid ta ei julenud kirja awada, sest ta teadis wäga hästi, kellest ta tuli ja mis ta sihaldas, kuigi ta ainusifi sõna ei osanud lugeda. Nii siis silitas ta armastawalt paberit, ja ta süda tundis walu ja rõõmu ühel hooil.

Seal mõttis tal Peter Groot kirja käest, atvas, asetask prillid ninale ja hakkas walgusti ja pikkamisi sõnasõnalalt ette lugema. Grethe istus walfjelt ja tuimalt toolil, ainult sõna „naine“ puhul wõpatas ta weidi.

„Hollandi admiraal?“ sõnus Peter Groot ja waatas üle prilliserwa. „See on aga juba midagi! Urwan aga, et ta kusagil mõni maksumetnikuke on wõi miski muud sarnast.“

„Niis ja kirjutaja!“ naeris Grethe ja piserad tungisid ta filmist. „Seda ei usu ma kunagi. Ta käsi on selleks liig raske!“

„Kuid ta on selle kirja siiski kirjutanud!“ õpetas teda Peter Groot.

Kuid Grethe hüppas warmalt oma puuhõlmitesse, kõitis rästi ümber pea ja kiskus Peter Grootil kirja käest.

„He!“ naeris wiimane. „Milleks siis rutt? Küllap' sul weel oodata tuleb!“

„Ei!“ wastas neiu otustawalt. „Kolmteist aastat olen oodanud, nüüd ei oota ma tumidigi enam!“

Peter Groot lasi hobuse ette rakendada, pakis Grethe kirstu wanriisje ja sõitis ise Dagehüllu. Siin koputas ta hilja õhtul kõrtsmik Karsten Hanseni akna pihta.

„Tüdruk tahab Haagi sõita!“ sõnus Peter Groot ja otjastas piitsaga seljataga, kus istus Grethe kirstu otsas.

„Haagi?“ küsis Karsten Hansen imestades. „See ajub ju — nagu tean — Hollandis. Siis tuleb tal wist üle Amsterdami sõita. Usun, et Lorenz Bohen Reitumist sinna peatselt teele läheb!“

Teisel hommikul wiis Karsten Hansen neiu Shtli, ja Lorenz Bohen sõitis kaks päewa warem teele, ainult sellepärast, et Grethe Mannis seda palus.

Küürme päewa olid nad teel, sest äge tuul puhus neile wastu. Kuid lõpuks olid nad siiski Amsterdamis. Siis üüris Lorenz Bohen neiu teele weel sõiduriista Haagi.

Neiu ei waadanud ei pahemale ega ka paremale poole, waid ainult otse edasi, — ja elaw rõõm helkis ta filmist.

„Niis Ipsen de Bombell!“ hüüdis ta Haagis kutsjarile kõrwa.

„Hollandi admiraal?“ päris see imestunult, mille peale Grethe ainult pead niikutas.

Siis peatus kutsjar suure, wägema ja uhke hoone ees, mida ümbritsejised taewafõrgused puud. Kutsjar kandis neiu kirstu ettekotta, pistis oma jootraha tasku ja murises oma troškaga minema.

Grethe istus weidi kohmetanult oma kirstu otsa, milles afus kogu ta omakoetud kaafawara ja ei julenud end liigutada.

Milles peenes majas Niis teenistuses on.

Ta perewanemad olid wist küll wäga jõukad ja uhked inimesed! Wõib olla, leiab temagi siin koha teenijana? Nii mõtles Grethe, ja ta tuju läks järjelt wiletsamaks. Pool tundi ootas ta ja ei julenud uksesse koputada.

Lõpuks awanes üks udestest ja wälja astus mees, kes kandis uut tumesinist kumbe ja walgeid põlwsukki. Kuuel läiksid kaks rida kuldeid nööpe ja kingadel hõbedased pandlad.

„Kuidas sa siia sattusid?“ päris ta ägedalt Grethe käest.

Wiimane ehmatas nii wäga, et ei ojanud uleski tõusta.

„Dotan Niis Ipseni, oma peigmeest!“ sõnus ta siis argsti.

„Wälja!“ käskis mees. „Siin elab admiraal de Bombell ja mitte mõne talutüdruku peigmees!“

Grethe pani tähele, et suursugune herra kõik tawaja ja walfje häälega rääkis, nagu oleks tal hirm samas majas elutsewate kellegi suursugusemate ijandate ees. Ta mõttis südame rindu ja ütles nii walfjult, kui iganes jõudis: „Mul on firi tema käest!“

Nüüd kaotas kuldnööbiline herra kannatusi ja ta kipunud: „Wälja, matšitüdruk!“

Samal filmapiilgul awanes ta seljataga üks, ja wälja astus keegi herra, kel oli weelgi ilusam kumbe seljas. Ümber kaela lookles tal kõrge, kuldne krae, õlgadel lamasiid terwed kullalademed, ja üle rinna rippusid paljud kuldeid ja hõbedased paelad ning tähed. Nii suursugune näis see herra, et Grethe talle otsagi ei julenud waadata. Ja hääli oli tal nii walfju, nagu tahaks ta oma hingusega maja ümber paisata.

„Teemri naru niisugune,“ mõirgas ta kuldnööbilise ijanda poole, „küll ma sulle juba õpetan, kuidas tuleb inimestega ümber käia!“

Siis mõttis ta hoogu ja andis teenrile niisuguse hoobi wastu nägu, et see waiwale pikali heitis ja sinna maha jäigi.

Sellest löögist tundis Grethe Mannis oma Niisi ära.

„Niis!“ hädaldas Grethe. „Sa sõid ta surmiks!“

„Ah, mis!“ naeris Niis, tõmbas neiu oma rinda wastu ja suudles ta huuli. Kolmteist aastat lüün ainult pahema käega. Poiss on jellega juba harjunud. Ta teeb ainult nii, nagu oleks ta wigane. Kas arwad, et ta minu mõrsjat tohib sõimata?“

Enne kui nad tuppast astusid, tahtis Grethe oma puukingad jalast ära wõtta, kuid Niis ei tahtnud sellest kuulda, waid tõmbas ta enesega ühes üle läwe.

Wäljas aga kargas kannerteener jälle ja-

lule ja seadis oma juuffed jälle joone. Siis aga hiiis ta koha tänawale, et uudist linnas laiali laotama hakata.

Kuid see ei aidanud miski. Grethe Mannis harjus palju kiiremini suure, ilusa maja ja siidiste tapetidega, hea söögi ja kalliste riie-
tega, kui Miss Ipsen oma admiraali luuega.

Ta pistis oma jalad kõrgekannalistesse

kingadesse, kandis kindaid ja sõitis laulatusele — 36 tölba tagajärel.

Teist de Bombelli aga, kes aasta hiljem täitis admiraali maja avarad ruumid oma fi-
jaga — kandis warrudel oma kätel wana Ba-
taawia kuberner, kes mahapeal oma koha ma-
ha oli jätnud ja nüüd kindralstaabi eesotjas
seifis.

Ja Hollandi polnud mitte enam hädas.

Kaks luuletust.

Ungari luuletaja Viktor Dalmady.

EMA PISAR.

Mitmeid kordi kirja tema
Pojalt saanud,
Kauge merele on keda
Saatus aanud.
Wärisedes pisar kallis
Särab silmas,
Särab kenamalt, kui miski
Muu siin ilmas.

Mitu korda pojale ta
Kirja saadab!
Kalli pojale, ta keda
Kuju ootab!
Kukub silmi sügawusest
Pisarteri;
Silm, see palju sügawam kui
Sinimeri.

Tõlkinud J. J—k.

ÜKSINDUSELE.

Kaugel mägestikus
Nüüd mu kodu peitub,
Siin waid mets nii wägew
Kaaslaseks mul leidub.
Müürina mind piirab,
Kostub kuuski müha,
Waewalt päikse kiirgi
Leiab siin mu koha.

Ilm, nüüd mind wõid otsi!
Kodu uue leidsin,
Wõidu kotkastega.
Rõõmus, et ma sulle
Selga pöördma wõisin.
Lehwitan siin tüübu
Siin ei mind nad sega,
Sinu kurjad häälled —

Kaaslased mu kallid
Mäed ja mets ja müha...
Mägestik, nü mulle
Oled armas, püha.
Okka werihaawu
Kannan kaebamata,
Üksindus, jää mulle
Jäädwalt segamata.

Tõlkinud J. J—k.

Punased moonid.

Saksa kirjanik Clara Viebig.

Päitejeteired langejad wildafult üles tüdurufutetuppa. Kell oli pärast lõunat wiis.

Greete Abbil on palju pesutööd olnud, jalad nõiunikkudel oli igal pühapäeval üks wana tädi külalijeks ja üks noor mennapoeg, referendaar, preili Klaarale loodetud peigmees.

Kitjas toas, kuhu parajasti raudwoodi, tool ja pesunõu mahtus, oli seebi ja pomaadi lõhna tunda. Walgets lubjatud seintel rippusid riided, aga pühapäewakleit oli juba maha wõetud ja woodi peale laotatud. Seleroheline oli see, suurte kollaste ja roosade lilledega; Greete ustus, et ilusamat ei olegi enam. Ka kübar seisid seal kõrwal, ülespoole pööratud äärtega, walge kübar, mil sinilillepärj ja jaanalinnujalg peal.

Greete peji ennast, nii et wahuwullid lendasid, ja hõõrus siis jämeda käterätituga hoollega nägu; ta põjed läikisid kui lakeeritult. Siis kammis ta juukseid, mis waltjad ja pikad. Põletiskäärid püüdisid mahaldigatud otjajesse juukseid ilmaaegu kräjutada, ainult otjast lähtisid nad pigut kõweraks.

Müüd oli frijuur walmis. Kleit lastus õladele ja prakjus õmblustes, kui tüduruf ennast peegli ees peegeldas ja kleiti piha ümber kiskus. Misjugune kleit! Tüduruf imestas ennast ihegi — aga mis ütleb küll weel Karl!?

Alt õuest kajas wile; Greete heitus — see oli tema!

Kuttu pistis ta pea aknast wälja; seal traabises ka wastas all tüdurufutoga aten ja peene, alles weel pool lapjelist hääli hüüdis Greetele:

„Dlete wiimaks juba walmis?“

See oli Greete sõbranna Auguste alt pangaherra juurest. Greete oli juba ammu walmis; tema oli toatüduruf ja ei käinud pesus.

„Tulen“, hüüdis Greete ja pani kübara pähe. Hese peleriine käewarrel, glaseefindaid oma patsude sõrmede peale kistudes, ruttas ta tagatreppist alla. Majawõti oli tal taskus, see lõi talle igal sammul wastu puuja, ja ta oli rõõmsas ärewuses. Ohtupoolist seisid töotawast tema ees — ja siis õhtu! Nolla kaheteistkümmenni tahtis ta jääda. „Nautige kord ka ilusat ilma!“ oli proua salandõunik ütelnud.

Juba kolm kuud käis Greete Karliga; Karl oli ta esimene kawaleer, ehk ta küll juba hästi üle kahetümne wana oli. Ja ilus oli Karl ja Kuleke äris ametis, ja ta oli tema peigmees! Nad tahtsid abiellu astuda.

Greete jüda hüppas rõõmu pärast; ta hüppas kaks astet korraga alla, nii et mürtsus.

„No-noh?“ pahandas teegi alumisel korral kõõgiaksest wälja waadates. „Misjugune müra!“

See ei haawanud Greetet, ta hüppas edasi; ja siis oli ta õues, tagaaksest wäljas — seal seisid Karl! Tore, ilusasti riides, kübar wiltu peas, kepp kaenla all, juur pitsatijõrmus esimeses sõrmes. Ta ei olnud üksi, pangaherra Auguste oli juba tema juures. Sel waejel ei olnud kui kedagi, kellega wälja minna, siis oli Greete teda kaasa kutsumud; temale meeldis see, et oma õnne kolmandale sai näidata.

„Noh, preili“, ütles Karl pruudile ja andis talle käti, „kuidas on Teie terwisega lugu?“

Teiste ees ütlesid nad üksteisele „Teie“.

Greete punastas ja naeratas talle otja.

Siis läksid nad, Karl keppi keerutades, Greete oma kleidijaba tema kõrwal järel lohistades.

Auguste käis nende taga, wäsinud, tusane ilme näol. Tema oli enesele asja teistiti ette kujutanud; elewandi otja talle ei meeldinud. Ta jõudis kättega ja jõudis laisalt. Tema mustal taldrikkübaral näitasid moonid, taga eriti.

„Ütle, miks sa selle kaasa wõtjid?“ küsis Karl prundilt salamahiti. „Ei saa midagi wädida“.

„Las olla“, sõjistas Greete rahustades, „temal ei ole ainuüksi tuttawat — ja ta on alles seitseteistkümmend aastat wana“.

Ta kehitas kaastundlikult õlgu.

„Seitseteistkümmend? Mis sa ütled!“

Karl waatas taha ja silmituses järelsammujat. Auguste ei märganud jeda nähtawasti, waid käis laisalt, filmad maas. Aga Karl nägi, et mõddaminejad neiuale järele waatasid. Jlus neiu, kahwatanud, wäga kahwatanud, aga wäga ilus! Ta oli wististi kahwatõbine, ta põjed olid täied, aga ilma wärwita. Ja kübaral-olewad moonid olid ta näowärwiga heas kokkufõlas. Nägi wälja kui mõni daam, oli seega iseäralik.

„Mis sa waatad?“ küsis Greete ja rebis teda käsiwarrest. „Kuhu me läheme“.

„Noh — jah — preili Auguste“, — Karl jäi seisma ja ootas neiu järele — „preili Auguste, mis Teie armate? Kuhu olets Teil lust minna?“

„Minul üks kott“, wastas see, ilma et silmigi olets tõstnud.

„Noh, siis Schönebergi — Musta kottasje? Wõi Hafensseesje? Wõi, mis armate Jänes-“

nõmmest? „Uues maailmas“ saab tantsida. Eõjaväe muusika wõi selle sarnast.

„Ha —!“ Auguste ohtas äkki ja tõstis silmad, kust tantsulust järas. „Tantsida —?“ Ta ninasõrmed paisusid, ta waatas Karlile tarretult otja ja ütles siis weel kord: „Ha —!“

„Noh, hea küll!“

Karl naeris ja jattas:

„Läheme siis Jänese nõmmele, just minu soow. Üle hea tantsu pole midagi. Noh, edasi!“

Greetel Jänese nõmmele minna õieti lusti ei olnud, tantsust ta ei hoolinud, ja siis weel wõõrad inimesed! Ta olets Karli jeltis heameelega metsas luusunud ja tema kõrwal rohus istunud; ohtes mõtles ta selle kewadele pühapäewa peale Grunewaldis, mil nad üks-teisega tuttawaks saanud ja kaua metsas jalutanud. Wesi tuli talle silma, kui selle pühapäewa peale mõtles! Aga tema käest nüüd ei küsitudki.

Suwpäike kõrwetas tänawale, tänaw oli lõpmatu; nüüd käisid nad kolmekesi kõrwustiku, Karl wahel; Karl jutustas lõpmata, kaasalased rääkisid wähe, aga olid heas tujus.

Parwetaupa läts inimesi linnast wälja, ees ja taga, paremal ja pahemal pool — päris rahwaste rändamine: wanad ja noored, neiud ja naised, mehed ja poisikesed, isegi lapsed. Tiidrutud sõduritega, tiidrutud üksi, ikka kaks ja kolm koos, ja noored mehed, sigarid suus, tundja pilgul neidusid silmitsedes.

„Heldene aeg, on seal see pikk aga ilus! See kahwatu seal punaste moonidega. Tore!“ kuulis Karl üht noortmeest ütlemat.

Wihajelt waatas ta ringi: mis see mees õieti tahtis?! Wihajalt häbemata! Ta tundis enda otje haawatud olewat. Mis oli neil selle tiidrukuga asja?! See oli ju alles seitseteistkümmend aastat wana:

Ta waatas wargjelt Auguste peale, kas see jeda ka oli kuulnud. Neiu nägu oli terake wärwi mõtnud; nüüd waatas ta argjelt sinna poole ja naeratas. Taewake!

„Preili Auguste, miks Te naerate?“ küsis Karl noomiwalt. „On need aga häbematud, mis, preili Auguste?“

Karl oli wihane.

Neiu ei wastanud, wahtis talle aga filmapiigu näkku ja naeris. See oli nii ilus näha.

„Tore, hoopis iseäraline!“ mõtles Karl. Ja waatas siis oma pruudile.

Tolmupilwed kerksid, saapad olid kõik tolmu täis. Tantsumuusika kõlas lähemalt ja lähemalt, leierkastihääled, karujell. Restoraanid siin, restoraanid seal, lauad, toolid, õllekanud, lugemata inimesed. Oh! oli pak, täis päi-

lest ja õhku; wanad männad, taga laanes, saatid kosutawat metjõhku sinna.

„Uues maailmas“ oli kõige suurem murd. suure waewaga leidis nad toha. Kõik lauad olid juba täis ja suure jaalis tantsiti.

„Noh, kas tantsime ka kord?“ küsis Karl Greetelt.

„Ei“, wastas see lühidalt.

Nii jäid nad aeda istuma. Karl oli õlut tellinud ja Grete wõttis kotist koogid, mis ta kodus küpsetanud.

„Säh, katju ka, Karl“, ütles ta.

Kook oli pude; Grete jõi jeda õjuga; peigmees nojis oma oja ja Augustegi tegi jeda sama.

Peegi kõhn laps tuli ja pakkus lilleid. Karl ostis kaks kümnepennist kimbutest ja las kis daamid walida. Grete walis kõwa kimbu, Guste wõttis paar lahriist mooni.

„Minu armjamad lilled“, ütles ta ja pistis punased moonid enesele rinda.

„See näeb tore wälja, preili!“ Karl silmitjes teda imestades. „Misjugune hea maitse Teil on!“

Uljajoosul õrenes aed, ainult emad wõttekete lastega olid weel seal; kõik teised olid tantsusaalis wõi afna taga wahtimas. Õjegi perekonnajad olid plehku pannud.

Kolme istuja ümbrus jäi waikestaks. Oh! oli wähem palaw ja jahutas kosutawalt otjast; juba libises mõni warajane koltunud lehekene puu otjast ja kukkus tühja õllekanu. Laua taga pakkus pöösas kohjes midagi ja üks linnute hakkas laulma. Grete kuulas anduwalt, selle suure Karlit kätt surudes.

Karlgil wahtis, aga mitte nagu unenõos; ta wahtis üle laua ükijilmil Augustet.

See oli tooli nihutanud ja sõrmedega igawuse pärast lauale krommeldanud. Silmad olid tal alati maas, aga noormees tundis ta magneedilisi pilke oma peal. Punased moonid järasid ta rinnal ja noor rind tõusis ja wajas warijedes. Nüüd ajas ta kõrwad kikki: tantsumuusika tungis jaalist talle selgesti kõrwale.

„La la — la la la!“

Ta sumistas. Karl wilistas tajakesti kaaja ja nihutas ennaht rahutult toolil.

Ükki tõusis Auguste, pikkamisi, nagu wastupanemata wäest wiidud, läts ta minema — fruis rudises ta ferge astme all. Tema pikka fuju nähti weel tantsusaali afna taga, pöösaste wabelt wälkus ta hele kleit — siis oli ta kadunud.

„Kas armastad mind?“ ohtas Grete, wõttis kübara peast ja toetas pea weigemehe õlale. „Kas armastad mind tõesti?“ Ta otjis mehe pilku ja silitas ta kätt. „Ah, Karl, kui pulmad teeme, kui ilus see siis on! Mis ja armad? Mi-

nul on kaššada taalrit hoiutasjas — emalt saan woodi ja sea — millal teeme pulmad, Karl?"

"Ja jah", vastas Karl jegašelt. Ta mõtles parajasti jelle üle järele, kellega Auguste küll tantsib. Ukna juurest oli ta kadunud, ta ei saanud teda näha. iškõik, kuidas ta taela sirutas. Saalis oli ta, ja tantsis, wõib olla enistese julunud poisiga?! Neiu pösed õhetasid, pösesse tekkis aut — poisj sojistas talle midagi kõrwa. — —

"Ää!"

Ta käymas püisti, nii et Greete pea kõrwaale pörkas.

"Mis sul on, Karl?" küsis neiu. "Mis ja ütlesid?"

"Ei midagi", pomises Karl ja tõujis üles. "Bean kord jaali minema, jää siia siia, ma tulen kohe tagasi. Kui ja ta kaaja kutsujid, siis peab tema järele waatama, on ju alles seittje-teist aastat wana, pole midagi teha, jeda nõuab kord. Dota rahulikult, ma tulen kohe tagasi!"

Wastust ootamata lahkus ta kiiresti; warb-lased, kes laua ümber leiwaraase otšijid, lenda-jid õhku. Karli kuuejilud lehwijid, jaapad kriukujid, müüd lehwis wiimne kuuejil pööja taha — Karl oli läinud.

Greete jäi üksi. Sirtsuwo linnute oli wait jäänud ja pesja lennanud. Greetele tule mee-le, et see ikkagi wilets pühapäewa lõbu on siin ükšikult istuda ja teiji waadata. Mias ei ol-nud ka jugugi hea õht, õllehais ja tubakasuits lehwijid tuules. Oli juba hoopis teine asi wäljas põllul jalutada ja käega wiljakõrši sili-tada; jeal oli nii tena ja inimesel oli kurne Jumala riiklikust õnnistujest. Greetele tuli meele ta lapse- ja plikapöli. Nad olid pühä-päewiti wäljas ju wilja ääres istunud ning lõbujaid lugusid jutustanud; jeal olbi kõige eest peibus, kõik lõhmas mõnusašti, kuni isu tuli ja tuppä jooksti söwma. Dues lehtas sõn-nik ja lojas lõhmas warske pühapäewaleib. Siis oli ometi teada, mida siise hingati.

Suur koduigatjus waldas Greetet, ühtlasi ka söögiiju. Ta söi korgi wiimase oja ära — jellegi, mis Karl ja Auguste üle jätanud — ja loqus wiimased waakufesed kofku. Siis wõttis ta Karli kapi, toetas jelle najale ja laskis löua jelle kulduupule wajuda. See oli ju Karli lepp! Ornasti silitas ta jeda — kuhu see Karl ometi jäi?! Ja Guste?!

Paar noort inimest, kes toas higistanud ja müüd wilumat kohta otšijid, läkšid mööda:

"Noh, nii ükšpäinis, preili?"

Teine naeris.

"Wist küll wahi peal, preili? Peigmees

plehku pannud? Noh, lohutuge, teiji on ka weel!"

Greete naeris kaaja, aga naer ei tulnud tal jüdamest; see oli sunnitud. Noored inimesed ei kaawatšenud tema juure istuda; jeda tundis ta nagu halkwašpanemist. Ešimest korda ai-mas ta, et ta ilus ei olnud.

Kibeda tundega silitas ta oma ilusa kleidi jilebaks ja pani kübara pähe.

"Jää rahulikult siia, kuni tagasi tulen", oli Karl ütelnud.

Noh, ta oli juba küllalt kaua oodanud, liig kaua, ja Karl ei tulnud weel ikka, müüd tahtis ta jeda otšida. Otšustawalt läks ta tantsu-jaali.

Seal walitjes määratu möll. Palawus oli jeal wäljakomnatamatu; juba waadates tuli higi ihule. Greete pea hakkas ümber käima keerutusjelt ja hüppamisjelt, mis ta ümber wa-litjes. Ta wahtis ja otšis. Mundrid ja üli-konnad, ilu ja uhkus, walge, sinine, rooja. Mundrimeesstel olid kõige peenamad daamid, kes otše pallikleitides; wiijafad tantsijad pa-nid isegi taskurätikud naistantsijate õlale, et kleidid wiiga ei jaaks.

Nii peened!

Greetel oli juu imestuse pärast lahti, aga siis läks see tal pettunult wiltu. Karli siin ei olnud ja Gustet ka mitte. Ei olnud nurgakest, kuhu ta ei oleks waadanud. Mõlemad ka-dunud!

Sügawasti rõhutult lahkus ta jaalist.

Ukše juures filmitjes piletimüüja jeda imes-tades: "Noh, preili, juba minek? Wist ei leidnud lõbu?"

Neiu raputas pead ja küsis aralt:

"Kas te nägite üht herrat, suur, mustade wurrudega? Ja ilus!"

Mees mõtles järele.

"Ei, niijuguseid on palju!"

"Siis üht noort neiu haledas kleidis, pu-nafes moonidmuskal kibaral? Ja kahwatu on ta!"

"Jah, see oli weel praegu siin", ütles mees kindlasti. "Kele kleit ja moonililled — ja jah! Naeris mulle weel näkku. Lahkus siit weerand tunni eest ühe herraga — aga kahwatu ta enam ei olnud. Minult noor. Ja herral oli käsi tema wiha ümber ja sõrmes oli tal suur pitsati-sõrmus!"

Need nad olid! See käis Greete jüdamest läbi kui nuga.

"Aa, kas wõite ütelda, kuhu poole nad läkšid?"

"Mõnõh?" Mees tõstis kulmuud ja wah-tis talle otša. "Arge siis kohe nutma hakake, jeda juhtub tihti. Sinna nõmmele läkšid nad" — ta tähendas kõrwalkõrwarwale, mis mändade

wastas seisid — „minge kohe järele ja te tabate nad —“

Greete ei kuulnud enam. Tema peas juurijes ainult: „Kuhu nad läksid? Nad jätsid ju siia — järele — järele!“

Ta jooksis tagasi laua juure ja wõttis Karli kapi; see tuli talle ometi weel meele, seda ei wõinud ta sinna jätta, see oli nagu Karli tagatis. Siis jooksis ta wärawast välja.

Järele — järele!

Nõmm oli kui kõrwenud. Kõhi, wilets nagu kaer, kaswas pöördastena, ja piisikesed kadafid kiratjesid. Siin-seal ka mõni kõhn lillekene.

Paar wäsinud joomawenda lamajid liiwast ja magajid. Greete läks neist üle. Poisikesed hulkusid ringi ja suitsetajid sigariotse; mõni jamm eemal istus üks wilets naine ja kiskus lapsemankert edasi ja tagasi. Meid ei ainustki inimhinge!

Mändade taga õhetas ehapuna. Greete jammus otsekohse sinna poole, taewasärast pimestatud. Ei kedagi enam. Minult kilgib laulsid, peidus olles wana mäna juurte all, ja tuul tegi puudeokstes oma kannelmuusikat. Ja mämmad lewitajid laiali kanget waigulõhna, mis igast teisest lõhnast üle käis.

Neiu südamel meeskil põskumine rahunes pikkamisi; ta ei waadanud enam nii piinarikalt ringi ja hingas rahulikumalt. Linna-tüdrustus oli jälle talutüdrust ärganud. Ta kummardas ja lastis liitwa läbi peo libiseda: „Siin ei kaswa midagi! Wõib olla wähest ainult tatar. Kas küll seegi?“ küsis ta.

Ja arwas kofku, mis küll tatar siisje tooks, kui teda kõik see nõmm täis oleks. See rahustas teda. Ta wõttis kleidijaba üles ja istus ühele juurele. Kallima kapi wõttis ta põlwele wähele.

Nii istus ta ja silmitjes järelnõtkilult wäikseid kärmeid putukaid, kes ta kingadest üle jooksid; ta ei tahtnud neile häda teha, need olid nii usinad, nii usinad! Wedasid mäna-offkaid ja puulaastufesi pessa ja olid sellejuures rõõmsad.

Neiule tuli nutt ilma; nii oli temagi aas-taid kofku hoidnud ja waewa näinud. Kaks-jada taalrit hoiufassjas, see tähendas palju! Ja nüüd just pulnade eel pidi ta ennast weel wihastama.

„Karl! lõbutseb Gustega!“ pomises ta ja tõmbas kae ruskasse.

Siis langes ta wihane pilk kapi peale põl-wedel, päikse wiinne kiu järele selle nupul — kui toredasti ostas Karl seda teerutada!

„Ah ei“, ütles ta poolwaljusti, „see on minu poolt inetu, Karlist nii mõelda, tema on ju minu wastu nii hea! Ta armastab mind! Sumalufene, see mees võib olla luiz-

kas, nad ei olegi siin, ja Karl jookseb ning otsib mind kui nõõpnõela!“

Teda waldas suur õrnus peigmehe wastu; ta silmitjes keppi, nagu peaks ta sellest andeks paluma; siis tõusis ruttu üles, et tagasi minna.

Wanad mämmad kohisesid saladuslikumalt; nende otste taga helkis weel wihute ehapuna, siis kustus seegi. Nõmm jäi äkki halliks; nagu õrn loor, ilustades ja lepitades, wõlmus wideirik tihjuse kohal. Eugew tuul kuulutas warsti lastuwat õhtut. Taewawõlmil hakkajid wäsinud tähesilmad järema ja kuusrip ujus tahwatult pilwestikust.

Üksik neiu lödises ja pani käed kofku, nagu krukus. Siin oli nii ilus! Peaaegu sama ilus kui kodus, kui õhtufellad helisesid ja wiskatired kahisesid.

Ja kas ei hakanud korraga rääk laulma? Kuula. Seal pidi põld ligidal olema, võib olla isegi wiljapõld! Na, ükskordki siin linna ligidal weel põldu waadata!

Peigmees oli filmapilgust unustatud. Greete jammus mändade alt wõsastikku ja sirutas uudishimulikult kaela.

Lõji, seal oligi põld! Küll mitte lopsakas ja ilhe nagu müür, mahlased moonid ja ruskilised kirjuts ehteks, ainult kõhmad kõrred hällajid tuules ja näljased ohakad kaswasid ta ääres. Aga ta ruttas täis waimustust põllu äärde.

Põllu kõrwal seisid kitsas teerada — siit oli inimesi läinud — ja — pea!

Greete kummardas ruttu, moonilehed olid maas — üks, kaks, kolm, neli — ja siin terwelt kimbufene warisenud õisi! Tähelepänamatult kaotatud. Neiu wõttis nad üles. Ja siin weel enam lehti, isegi wideirikul järele nende dunane wäiw.

Greete filmad läksid kirjuts; ta kahmas kapist nagu tuge õffides finni. Ah, see oli ainult weri, mis tal südamest äkki pähe tõusis ja tegi, et ta kõik, kõik punasena nägi.

Punased moonid ka teerajal, mis kõrwal wälja wiis.

Punased moonid ka kaugemal wilja wähel — punased moonid heledasti mustalt kübarast ilma paistes.

Ja siis kajas tasane sohin, naerukõhin, juudlemiseheli.

Kui Greete kodu kitsas kambriis peegli ees oma pühapäewachteid ümbert ära wõttis, wähtis ta meeskilult peeglistse.

„Oh need mehed“, ütles ta wihaselt ja ähwardas ruskaga. „Kannatage — ei, nüüd mitte ial enam!“

Aga siis sirutas ta oma paljad käsivarred woodipadjale, peitis näo käte wähele ja nuttis, nuttis kibedasti.

Upostata.

Rootsi kirjanik August Strindberg.

Saksa orbu wanas loosis Tallinnas istus Rootsi kuningas Johan Kolmas oma elu lõpul ja arutas oma lähikümnekolmeaastase poja Sigismundiga riigi tulewast jaatuji.

Kaaskümne aastat oli möödunud sellest, kus Johan Soome hertzogina peale oli hakanud Rootsit wäljaspoole piire laiendada. Kuna Daani oma haarte laewastikuga walwas Saksa rannikut, nägi Johan tulewiku idas ja kirdes. Ta tahtis puusjeda eraldatud seisutohast, osalt Soome ja Gestimaa waldamise läbi, osalt selle läbi, et ta püüdis pääseda Poola troonile; sellega seisis ühenduses juurjuga sed juhleb Austria keiseri kui ka Milaanu-Sforza hertzoginaga.

See kõik oli juba teostatud, waatamata nelja-aastase wangistuse peale. Rootslased ajusid kindla jalaga Tallinnas, Sigismund oli Poola kuningas, Rooma usk oli jällegi lubatud! Rootsi nägi oma ees wõimalust Euroopa üheks juurriigiks tõusta. Kuid sellegi peale waatamata walitjes kuninglikus loosis rahutus ja meelehärm.

Katharina Jagellonika oli surinud, Johan oli uuesti abiellu astunud Gunilla Bjelke'ga. See abiellu polnud meeldinud aadlikkudele, üegi Bjelke'dele mitte. Näis, nagu oleks kuninga armastus oma kadunud naise wastu üle läinud poja peale, sest kuningas ei juutnud ilma wiimajeta elada. Kui isa ja poeg Tallinnas kolku olid saanud, usuti, et nad enam ialgi üksteisest ei lahku.

Nad istusid omaette kuningas kaambris. Pahameelega pani kuninganna tähele, kuidas ta kasupoeg osa wõttis kõigist isa kawatusdest ja mõtetest, kuna teina üksi pidi olema.

Alma ees seisis laud, mis oli kaetud kaartide, dokumentide ja perekonna-andmetega.

— Mu poeg, jatkas kuningas Johan, ei juuda ütski ühe teo kõiki tagajärgi ette näha, sel põhjusel tuleb oisus teha usaldades kõige-wägewama ettenägelikkust. Muis, millele tänu ehitame, wõib homseni muutuda. Sinu onu, hertzog Karl on lejets jäänud ja tal pole meespärijaid; kui hirmus ta ka ei-ole, ei püüa ta ometi oma perekonna jaoks trooni, kuna tal ju perekond puudub — kui ta mitte uuesti abiellu ei astu. Sinu seijuford Poolas pole piisim; poolakad on rahwas, kes tahab oma wiirski kaskida, mitte aga walitjeja sõna kuulda! Tee nii, nagu tegi Henri 3., kes andis kindlusetu Poola kindla Prantjuumaa eest;

reiji koju ja jää oma maale, astu isa troonile ja kaswata Waasa-pärandust sinu oma piirides.

— Mu isa, wastas waga ja alandlik Sigismund; su tahtmine on mulle kõige illem, kuid fandan, et on hilja tagasi minna! Mu kaswatus pole rootsilik, minu ema tegi minust Poola troonipärija; ma ei räägi sama teelt ja ei austa jamu jumalaid kui rootslased.

Johan oli küll muutlik, kuid ei jallinud wasturääkimist. Näid, kus ta wõitles ijeenda ja oma emdiste püüete wastu — muutus kõik, mis ta soowitas — kammitsaks. Ta tõusis püsti, see pilk, kõhn mees mahalangema, punase kangelasabemega — ja jalutas taas ringi, nagu tahaks ta niiti, mida wõimata oli korrdada, enesest maha jätta.

— Siis hoolitse enese eest ije! lõikas ta niidi wahaselt katki.

— Ara ole pahane, mu isa, wastas Sigismund, jekt mina olen jüüta. Sa oled minu kaswatanud Rooma usus, sina ja minu ema. Kui aga sain ühel päewal protestantliku wõõrasema, siis nõudsid sa, ma lahugut oma nooruse usust; ja et ma ju soowid ei tahtnud täita, lõid ja mind...

— Wait! Sa ei tohi mu elu kangast purustada, mille praegu kolku olen saanud! Sa ei tohi mind arwustada, ei tohi minewikku olenwikuga wõrrelda! Üht aga peab sa teadma: ja pole minust ialgi aru saanud! Ma pole ialgi kawatsenud tagasi pöörduda Rooma; tahtsin ainult lepitada kirikuid ja uskusi, jekt minu arwates oli jee igaw, kui ühte usku ja jamati riskitud ristiniimesed wäliste wormide pärast peatwad olema waenlased...

— Kuid, isa, sa astusid ju wormilikult Rooma usku.

— Wormilikult mitte kunagi! Ja selle olen unustanud. Kui aga nägin, kuidas protestamentid ije jagunesid luterlasteks, zwingli-lasteks, kalwinistideks ja anabaptistideks, siis heitjin oma antru üldise, apostliku, kristliku kiriku põhja. Ja usu mind, need erineused pole weel lõpul; hertzog Karl kaldub kalwinismi poole, nagu seda tegime lord Erich ja minagi, meie mõlemad. Näid aga olen kõik läbi proowinud ja igast usust selle wastu mõt- nud, mis on hea; põhjalikkude uurimuste tagajärjel olen ajetanud oma sihi kaugeemale; ja julle tahan tunnustada, et kawajen ühendada kõiki kristlikke kirikuid, üegi Greeka oma. Waa-

ta, see mõte on kõige suurem, mis praegusel ajal sünninud; kõrgemal troonil oleksin juba teostanud asju, mida ükski teine poleks julenud mõti suutnud...

Reis sõnades avaldus Waasa-loomus, mis on põhjuselks olnud hullumeelsete oletustele Gustav Erikseni isa kohta; sama kõneldusse Gustav Waasa enese ja kõigi tema poegade kohta enam-vähem; see hullumeelsete avaldus küttarpe juures nõrgamõistuslikkuses.

Suured jõud ilmutavad suurtes kawatjustes, ja ükski Waasa-pogadest pole nii suurt kawatjenuid kui Johan Kolmas.

Ta jättas, kuna ta poeg kummardus, et oma häbi varjata oma isa laialivalguvate kawatjuste puhul.

— Selle läbi, et ta katkestas oma ühendused Roomaga — algas Rootsis langus; haridus langes, preesterkond kaotas oma tubliduse, õpetlased kadusid. Seepärast, näed ja, pidi mu juur isa tellima väljamaalt teadmiserikaid mehi, sest polnud ainuski mees, kes oleks osanud kirja kirjutada; sellest olenedes oli tema Saaha valitus — kuipalju teda ka ei laimata — otseohene tarvidus. Kloostrid juluti kiig wara, enne kui ülikool nende ajel juutis täita. Kõik, mis oli me võitnud paganluse käest ja mis Roomast oli tulnud, kaotajune forraga. Seal kuulin mina ja päästsin Rootsimaa, jelle „tänamatu, rumala, jeadusetu, needud riigi“, nagu Erih teda nimetas. Ja minu kawatjus oli, ajutada uus tee Rooma läbi Gesticnaa, Poola, Austria ja Milaano. Minu oma käes oli ju Poolamaa kroon — seal aga ilmus talistajaks kadetus; ja tead, minu wend Erih; tal olid ta kawatjusted, kuid läänepoolsed: Inglismaale ja Shotimaale...

Johan märkas, kuiwõra ta enese jälle segi oli rääkinud; algul oli ta kawatjenuid Poolast loobuda, nüüd aga kõneles ta Poola ühenduse tarvidusest Rootsiaga. Niipea kui ta mõtelnäos tundis, ärkas ta üles ja läks iseenda wastu wihale.

— Ära kuula mind, ära wasta mulle, olen wana ja haige. Ma ei tohiks üleüldse mitte kõneleada, waid peaksin kloostris istuma, kus peab walitijema igawene waius... Ära pane jeda kähele, mis ütlen; tee nii nagu ise tahad! Urme enam räägime; warsti on lõuna, siis jõe ja joome, ja siis heidan magama; see on ometi kõige parem, mida mõimalik on kätte saada.

Kuningas Johan oli seisma jäänud afna ette, millest awanes waade linna peale; äkki ärkas ta oma beadaantud wõimusest. Sigismundi saatesalgas, milles oli mõndisuhat mees — oli all turul erakorralist liikumist näha. Mii oli nähtawasti midagi eriti paha juhtu-

nud, sest kuningas läks otsekohe saali teiselülge akende juure, mis waatasid Soome lahe poolsesse külge. Seal peatus ta ja pöristas wastu ruutu, kui ta pilgul tuhmuksid ja pea siisse hakasid roomama. Kiirelt lahkus ta afna juurest ja istus nurka, kust ta wälja ei wõinud näha.

Paar minutit oli ta seal kinnijilmil istunud, nagu ei tahaks ta midagi enam näha, siis koputati uksele.

— Nüüd tuleb tema, lausus Johan, see kardetu, teda ma kõigist juurteest meesteist kõige enam wihtan, Erih Sparre, talle abi aga pean tarwitama, oma wihtamise peale waatamata. Ta pole inimene, waid wõim; ta kujutab enesest jugulast, kes alati protesteerib paranduse wastu; ta on Waajade igawene kadestaja; eme kui jelle mehe pea ei lama kirwe all, pole kroon kunagi weel kindlalt peas. Igatuid kui see mees minu uksele koputab, kostab see, nagu wajaardatuste mu puujuugi kallal; ta toob alati haibu sõnumid, alati Luurastirju. Nüüd lasen ta siisse: waatle ta wildataf nagu, kas ta waletab wõi on tal tagamõtted! Sigismund, usu oma wana ja tarta isa, kui ta ütleb: Snumkonnast ei juuda meie kunagi küllalt mada-lasti mõelda... Ustuge tuppä, herra Erih!

Üks awanes; siisse astus krahw Erih Sparre, Skalmari jeaduse ja „Pro rege, lege et grege“ autor. Kuna ta jummitud oli mõlemale kuningale — des ükssteisest laugel olid — üheborraga otja waatama, wõidid ta filmad tõõrdi waatama; jelle tõõtu omandas ta igaw wägu hirmja ilme.

Johan jai kirja.

— Sogenskiid Bjelle käest, on wäga tähtis, ütles Sparre.

Johan, kes ei tahtnud, et Sparre kirja siju ta näost wälja wõitks lugeda — andis talle märku, et ta ära lähelks. See oli aga krahwile wastumeelt; ta tegi, nagu ei saaks ta märguandmistest aru.

Kuningas Johan kõrgendas häält:

— Lahkuge meie juurest, herra Erih.

Nüüd pidi mees lahutama, ei suutnud aga oma pahameelt varjata.

— Sulu üks, Sigismund, muidu teeb ta weel nii, nagu oleks ta midagi unustanud! Niputa oma kinnas mõtmeaugu ette, muidu wahib ta weel minu nägu, kui loen. Nägin teda ennist tulewat; homitrepil afnast filmajin, kuidas ta umbes jarnast kirja luges! Mii siis Bjelle'lt!

Kuningas luges ja pillas kirja käest.

— Kui muutulik on ometi kõik, ja kui rumal on, kui rajame olawale uusi kawatjusi! Olen on muutunud; Hertjog Karl teeb rumoori ja tahab uut naist wõtta. Kui ta uuesti abiellu astub ja saab meespärija, siis oled sina troo-

nist ilma. Kuula mind; müüd annan sulle nõu, mis on täielik vastand sellele, mille andsin sulle praegu: mine koju Poolamaale, sest seal oled ja kindlas kohas.

— Mu isa, vastas Sigismund, müüd tuleb minu kätte kord, otjust muuta; võtan paroma meellega kindla Rootsi krooni kui kindlusetaja Poola oma.

— Kuid ja oled katoliiklane; kas tahad usku vahetada?

— Ei iialgi! Kuid jään Rootsimaaale elusa märgina, et üks üst vähemalt sama hea on kui teine.

— Siis kaotad oma peal! Sa ei tunne oma onu Karli! See on Gustav Waasa ja Kristijan Lürani ühes isikus!

Nii küsivad isa ja poeg edasi-tagasi vaidlavad hõlvad, mis võlid tekkivad ühendusest mittevahjamagamud Rootsi ja Illa veel unise Poola vahel. Nad sõtkuvad ja sõeluvad, muutsid waateid ja seisukohti, kuid ei suutnud otjust teha, sest kõik oli kindlusetaja ja kindlusetajad igal silmapilgul oma välimust.

Seal kiskusid kolm lõõki vastu pörandat; see oli hooväimarschall oma krepiga, kes kuulus, et laud on kaetud.

Ja ja poeg kists oma mõtete meeskirjast, ja läbi väike tapeet-ukse läksid nad kuninganna väikesse sõõgijaali.

* * *

Kuningas Sigismundi võõrasema, kahehinnelihe-aastane Gunilla Bjelle — wõttis mõlemad herrad vastu meeldiva, weidi kelmita naeratusega. Sigismund, kes oli unistatuvoormees ja alles poissmees — ei suutnud selle näise kui oma võõrasema peale waadata, waid hindas teda kui noort naist wõi koguni tüdrukut. Kui ta ta kätt suudles, siis pünastatas ta; kuid kaawatatas kõhe, sest ta tundis oma isa pilku oma peal peatavat. Kuid see meeldis väikele kuningannale, kes teadis, et ta oma meest tahtus kaafas wõis kanda.

— Nii siis, algas kuninganna, kui nad istet olid wõtnud, isandad pidasid nõu; riigid ja rahwad ootavad sõna, mis nende taakuse peab otsustama! Kas jõudsite kokkuleppelle?

— Oleme alati ühel nõul, vastas Johan.

— Seda oleksime ka meie, kui Punahabe mõistlik oleks.

— Kuidas peatfin siis olema? päris Johan hiiglasel naeratusega oma kangelashabeme alt.

— Sa peatfid alati mu sõna kuulma! vastas Gunilla.

— Sina wälle, sina wälle, vastas Johan ja paitas oma näise pehmet palet. Ja kui helkis armunud naeratus üle ta kuivade ja kar-

mide näojoonte, siis nägi ta weelgi meeskum wälja.

Sigismund, kes wارا targaiks oli jaanud — hoidis hoolikalt oma waated warjul, sest ükskõik mis poolle ta ei hoiaks — pidi ta paratamatata rahule sattuma.

Kuninganna watas oma mehele juure klaasi weini; kui Sigismund jeda oma isale tahtis ulatada, puudutas ta käsi Gunilla kätt; kuna Gunilla waba polnud meeldimislustist ja heameelega oma wana meest tahtis ärritada, haaras ta noorenohe walgest käest kinni ja tegi, nagu waatleks ta üht erakorraliselt ilusat jõumust.

— Kelle päralt on kord see käsi ja see sõrmus? päris ta.

— Ühe keisri tütre päralt, vastas Johan karedalt.

— Siis on mul hirm, lausus Gunilla kelmitalt. Kuigi, on see tõsi, mina — ei, Johan, kas olen tõesti keisri ingulane?

— Jah, teatud määral, kuid kaudjelt. Kuid minu poeg Sigismund sai Poola krooni, kuigi jeda igakõhised ertshertfogid, Brantfusse kuningas ja isegi keiser Maksimilian! Tähendab ju tänapäewal midagi, kui ollatse Rootsi prints.

— See on peaaegu weidi enam kui Rootsi kuningas, narritas Gunilla.

— Ohoo! Oletsin ise wõinud istuda Krasakowis, kuid ma ei tahtnud! Olen ühe Sforza ja pärija ja wotan oma pärandust Neapolis, Bari ja Moschano hertfogkondades; olen peaaegu Rooma kodanik! . . .

— Mis olen siis mina, karm isand?

— Sa oled mu naijake! Ja sellena jagad ja minuga rõõmu ja kurbust.

Wratud uksele ilmus müüd keegi Poola herra hiiglaswas mündris; ta langes ühele põlwele ja ulatas Sigismundile kirja; Sigismund kõnwis laua tagant üles ja tegi ühida wabanduse:

— Mu kallmeister jõnumitega Krasakowist.

Kuningas ja ta naine pöörfid toolidel ümber, et näha, kes neid julges segada; niipea kui nad Lihjesparre ära tundsid, waatasid nad ükskstelele tükk aega otja ja lõid siis filmad maha.

Kuninganna warijes kogu kehast, kuningas haaras kahwli ja puuris pehmesse leiba; ta näis olewat hiiglane wiimises staadiumis, kui muutub heatahillus pöörasels näljaks.

See hündis Sigismundi selja taga, kes ei teadnud Lihjesparre minevikust kõige wähe-matti; kuidas see oli olnud Gunilla kihlatud peigmees ja siis ära kaadeti Poolamaale, et unustada ja ununeda. Kuna aga ei Gunilla ega ta Lihjesparre nähtawasti polnud unustanud, muutus lugu jeda piinlikumaks. Si-

gismundi sõnuu päästis kõik korraga; kuid mitte silmapiltselt, sest Sigismund kästis oma jaadikud üles tõusta ja lähemale astuda.

Kuninganna sai enesest kõige pealt jagu ning lahtus saalist.

— Sõnadad tahavad ühki olla, jaan aru.

Ta läks wälja, et oma piiraid warjata.

Kuningas oli tumm, wõttis Sigismundi käe alt kinni ja wiis ta tuppa, kust nad hiljuti alles tulnud.

— Näägi, mis on juhtunud? kogeles ta.

— Saatud tegi wõlgu, mida meie ei juustnud. Tatarlased on Poolamaale tunginud; kogu riik nõwab oma kuningat; pean tagasi minema...

— Jumala tahtmine jümoigu, mu poeg; mine oma riiki, minna lähem omasse! Kõua ei ela ma enam; meie ei näe enam üksteist; tunnen... kuid tahan kogu minna ja walitseda sinu pärandust...

Wana kuningas nuttis ja kaelustas poega.

Sigismundi, kes oli tundelik nõrkuseni — waldas juure ühkiõnne eelaimdus, mis teda wotas wõõralmaal, kus tal weel polnud pere-komblisi sidemeid. Teadmatus eest hirmu tundes — warises ta jõud juurteni.

— Ma ei juuda reijida, nuukjus ta, ma ei juuda; tahan kogu!

Johan ei wastanud, sest ta teadis, et filmapik on wõustaw ja et Sigismund oma usu-muutuse tõttu Rootsis wastuwõtmatu on. Poeg sai walikimisest aru kui järgiandmisest ja tahtis wälja minna, et jaadikule wõlgu teatawaks teha, kui linnast lossi lajaz hüüid, mis tuletas meele sõjakisa. Kõende ees arwanes näitemäng, millest nii hästi isa kui ka poeg ülewäl lossis ära ehmatasid.

Poolakad ja rootslased olid moodustanud ühke frontid lossi wastu ja panid meeleawalduslikult lipud ja sõjariistad maha. Sellega teatasid wõed, et nad mõlemale monarhile us-tawuse ja sõnakuulmise üles ütlewad.

Kaks krooni oli mängus. Otsus oli enesest-mõistetaw. Johan kogus ennast kõige pealt. Näidates kõega mässajate peale, ulatas ta Sigismundile käe kabe ainsa sõnaga:

— Ela hästi!

Kartes oma nõrkust, põgenes Sigismund toast.

Kuningas Johan langes pingile, häwita-tud lahkumisest sellest ainuast inimisest, kes teda kogu ilmas armastas. Nii uskus ta kindlasti, sest ühe sekundi wõõrjul oli ta näinud, et ta näije jüda weel kellegi teise päralt on.

Sõda — pole waen.

Wene luuletaja K. D. Balmont.

*Mul raske on mõelda, et inime kaine
on see, kelle süüdatud sõdade lont.
Mind unistus kõidab, mis udude-maina, —
ei purusta unelmat hirwitaw tont.*

*On imelik mõelda, et inime waenus. —
Ma annaksin järgi! nii isiklik soow.
Mind wõluwad aated, töö kutsub mind ainus,
töö — kungast kuldlongalist koow.*

*Nii tunnete, töö aroomid mind täitnud,
mull' niwõrra wõõras on wiha, —
külmwereselt oleksin tapma ma sõitnud,
kui sõduriks määrand mu isanda iha.*

*Ma laseksin, sihiksin teraselt ikka,
kuid elusse usukin ma;
nii wihata-waenuta, hirmuta pikka
ma tapaksin, sureksin kartmata.*

*Ma teaksin, surmates, käies surmagi teel—
me süski wennad siin ilmas,
et ainult meil wiga, ja wõõraski weel
oli petliku warjuna silmas.*

Kuidas hunt karjaaeda tungis...

Ameerika Saksa kirjaniik Erwin Rosen.

Kõgu Jenkins Flat pidas ennaft eraforra-
ltselt kannatlikuks. Ja Jenkins Flat oligi kannatlik. Minult kui keegi ennaft pisutki teijena näitas, kui seda komme, pruut ja harjumus Jenkins Flatis nõudsid, siis katkes kannatus kiiresti. Müüd on lugu lõpuks tähtja isivili-
seeritud inimestegagi samuti, kes hirmsasti vihastatsid, kui neid Jenkins Flatil kullatae-
wajatega võrreldaks. Jah, mõiksin Teile näi-
tusets jutustada inimestest, kes kannatlikuse, moraali ja ligimisearmastuse ametipoolet on rentinud — aga see on hoopis teine lugu.

Kära algas õieti juba ülewal wana Jimi üti juures, mis oru äärel seisis. Penikoorma-
te kaupa paistis hele, tumekollane Arizona liiw oma ühikute rohupojastega ja piisikeste wiletjate kaktustega siia filma.

Oli leelivpalaw õhtupoolik. Wana Jim paistis ennaft üti ees päikse käes ja imestas iliwaga, kes küll see ratsaniik mõiks olla, kelle kaju Arizona-õhu selges läbipaistwuses kau-
gelt terawasti filma paistis. Poijid olid kõik kodus; nii siis pidi see ratsaniik keegi mõdras olema, arvustas Jim ja hirwitas selle juures, Jenkins Flat sünmitas nimelt nii ütelda ühi-
se perefonna ja mõdrad ei jäänud sinna hari-
likult kauaks. . .

Peale selle wihastas Jim. Ta mõis üsna selgesti näha, et see mõdras wõi kes ta mõis olla traami sõitis. Arizonas sõidetakse galop-
pi, nagu seda hobune õgusepäraft ikka jooksib. Sellest oli Jimile küllalt, et ise oma mõtteid mõlqutada selle musta täpi üle, mis wäljas heleda päikse käes Jenkins Flatil poole traami-
mis. See arwamine ei olnud meelitatw. Nagu Jim seda wäljendas, peitus temas õegi ras-
keid jüüdistust.

Ratsaniik lähenes pikkamisi.

Jim, oma kuulja kannatliku, aga ütlemata wintake uudishimuga, nagu seda ainult tei-
felt poolt Mississipi lõge leidub, ei pööra te-
ma pealt filmagi. Megajalt muutus must täpp selgemaks ja suuremaks, walgemaks ja pruunimaks. Veel kümme minutit ja Jim mõis kõik ratsaniiku riidedki ära näha.

Ja — siis kargas ta piisti, nagu oletas te-
da uis nõelaruud.

„Püha Mooses, püha Mooses. . .“

Siis jooksis ta, nii ruttu kui ta wana ja-
lad teda kandisid, ütti ja hüüdis poegadele:

„Charley! Tom! Tulge wälja, tulge ruttu

wälja. Tõrkus tuleb, õnnistatud tõrkus! Pa-
rem kui tõrkus!“

Kiistihemaleht jooksis üti ette, ja kõik kolm jäid inestades seisma.

„Müüd tahan äranee — — olla!“ ütles Charley.

See pisut otsekõhene hüie wäljendas ris-
tihtihemalehe tunded tähtja korrektselt.

Hobune polnud sugugi isearalik. Wisa, pik-
kade jalgadega, waewane poni. Ka sadula-
märk, wahesegu Texase ja Meksiko moest, mida läänepoolne ameeriplane armastab, oli all right. Nagu ratsaniik!

See oli noor pois, kel naerwad filmad. Ka seft pole wiga.

Nga — aga. . . Õiteks kandis ta Pana-
ma kibarat, mis näis tuliusus olewat, nagu olef sta praegu ostetud. Teisets läikimwalget, wärskelt targelbatud järki. Kolmandaks wiis tolli kõrget piistkraeb. Ja neljandaks spordi-
ülikonna laadi ülikonda põlwpükstega ja ka-
lewiist gamahidega! Niijugust elufat ei olnud Jenkins Flatil weel iial enne nähtud.

„Tõrkus, päris tõrkus!“ pomises Jim oma ette.

„Tere õhtust, mu herrad,“ ütles ratsaniik. „See on Jenkins Flat, eks ole nii? Kus on mõdrast-maja?“

Mehed silmitsejtid teda kaswawa inestusjega.

„Seal all, seal all!“ logeles wiimaks wa-
namees. „Billi saloon. Kui poijid kõik kodust ära on, lasch ta Teid wahest toas leti taga magada.“

„Tõnan sõdameest!“ ütles ratsaniik, fergitas kibarat ja traamis (traamis!) alla orgu.

„Müüd tahaksin ometi teada, kust hullu-
majast see putku on pannud!“ ütles wanamees targelt oma poegadele. „Nii, müüd lähen alla Billi salooni, usun, seal on midagi sündi-
mas!“

* * *

Wahetial jooksis mõdras sõna kõige täie-
likumas mõttes „läbi lipu“. Mehed, kel laiad kaabud peas, punased flanelijärgid seljas ja nakkpüksid jalas, nägid wälja nagu beerõw-
lid moodsa mõõra kõrwal. Nad jooksid Jen-
kins Flatil üttidest ja tellidest wälja ja wakti-
sid teda tarretult. Nga õimeje inestawa wä-
timitse juure asti ei jäänud. Sallimatuse waim tuli Jenkins Flatil peale!

Mife, iirlane, algas:

„D — hollaa — ee, mister, kuhu olete siis oma mammi jätnud?“

Põrgu naer.

Wõõras waatas sadulas pisut ringi.

„Armas herra,“ ütles ta rahulikult ja armastusväärikalt. „Teil näib olevat hea tuju. Minu ema elab New-Yorgis. Ja kus elab siis Teie oma? Teile oleks teda hädasti vaja — püsija lappimise!“

Jälle naerutorm, mida ainult Mife kaasa ei teinud. Eest lüna ta „nähkjed“ tõesti ähwardasid põhja kaotada, leidis ta selle tähendus olewat tahtita ja haawawa.

Uga „häit“ wastustest pole Jenkins Flatil küll. Kes Jenkinsis tahaks wiis tolki kõrged kraefid kanda, see peaks selle eest naha peale saama, ja asi tahe.

„Arwan, see on mõni õpetaja,“ lisendas keegi.

„Wale,“ hõiskas teine. „See on waleriideid kandev hiinlane, kes siin Jenkins Flatil tahab sisse seada pesemise ja triikimise töökoda.“

Lejus teifigi nahahambaid. Wõõrast paluti, et ta kordki pead pööraks, et nähtaks, kas ta taol wabest lämbumistest ja p'gistustest pole kangeks jäänud. Küüsiiti, kus ta rätsepp elab, päriti, kas ta kord juba niisugust asja nagu wemolwer olla näinud. Paluti teatust, kas ta wabest nii lahke ei tahaks olla ja ratsutamises õpetust anda — eriti traamikunstis! Oldi õile sallimatu, nii ütelda. Et mees, niisuguse pilferohe ees rahulikult oskaks jääda, mitte juft wilets mees ei wõinud olla, selle peale ei mõelnud keegi. . . Sallimatus teeb pimedaks

* * *

Billi kõrts oli inimesi tungil täis. Keegi ei tahtnud jeda nägemisväärikust nähtust waatamata jätta.

Kõik Jenkins Flatil kodanikud, seitseteistkümmeend meest ja kuus koera, olid kohal, et ehkist, tõsist, wõltsinatut, garanteeritud weel mitte üalgi enne nähüd New-Yorgi „tandit“, nagu kõrtsimees Bill teda nimetas, silmitseda ja sealjuures wõimalikult palju wihastada. Et wõõras kolm korda järgimööda „kõigile“ rea wiina ostis, arwasid nad põlgustväärikaks draofimiskatseks ja muutusid weel pealekäimamatets. Nad tahtsid endid lõbustada.

Brilliant idee aga, peale lõbu ka pisut sularaha asjast wälja lüüa, tuli wana Jimi poolt.

See ligines wõõrale.

„Kas poofert ka mängite?“

„Jah, pisut,“ wastas süütu ohwritall.

Üldine muigamine. Paikpatriootiline waimustus. Jenkins Flatil wõrukaelad pettsid küll ilksteist wastamisi heameelega, aga üht „süütut“, üht juba etteteadwa surmawa kindlusega kadunud, — üht wõõrast, oma sulgedest puhataks teha — see oli tore! Kõik tahtsid mängida. Neli õnnelikku, kes esimesest partiist tohtisid oja wõtta, tulid loofida. Ja kogu Jenkins Flat seisis hirwitades ümber mängulaua.

Mäng algas.

Mäng! See oli kummaline mäng! — Mäng kasji ja hiire wahel. Jenkins Flat oli kass ja wõõras hiir. Neli koosmängijat opeerisid wana Jimi juhatusel nuidugi ühifelt. Et nad kaartide tagakülge sama hästi tundsid kui esikülge, ei ole enam tarwis eriti toonitada. Et neli põlwepaare ilksteisele laua all kindla ande järele wastamisi kaardid teada telegrafeerisid, wõis oletada. . . Kass läts hiirepõõgile wõlja kunsti kõigi nõuete kohajelt. Wõõrast lasti pisut wõita, et talle itu tuleks. Wõõras mängis hästi, kajatas oma kaardid täielikult ja tal ei näidanud aimugi olemat alatust kelmusest.

Kuni juur mäng tuli.

See mäng nimelt pidi „dandy“ selgroo murdma. Mitteasiatundjatele olgu tähendatud, et „otsekoheseks“ poofertis neli ässa kõige kõrgema kaardi wäärtust esitawad. Siis järgneb neli kuningat ju. Juba neli kuningat on nii haruldane juhus, et poofrimängija niisuguse kaardi peale isegi waja ja talu paneks.

Sellega arwestas wana Jim wäga kõvasti.

See wana kelm oli kaarte „andmas“ ja praktiseeris wäljawalitud ohwritallele neli kuningat kätte. Endale andis ta neli ässa. . .

Ja see wõjus! Jim märkas rõõmsa õnnelootusega, et wõõra filmad toredade kaartide pärast järasid.

Müüb algas wõidujooks. Teisest kolm wõrukaela aitasid ustawalt laasa „ajada“, ja warsti seisis kerge mägi rohelist wiieollari-paberid ja kaalrõõruuseid kahelümneollari küldrahasid laual. Ka wõõral näis himu olemat weel enam saada. Ikka ikka tõstis ta summat. Kui hea see ometi oli, mõtles wana Jim, et ta ennist wiisjada dollarit Billilt tagawaraks laenas, et niisuguste kihlweudude wastu sõjariistus olla. See oli surmakindel asi — hea asi!

Mäng olla ometi pisut kõrged, tähendas

öödras, ja see teha ta närwilikuts, et tal pealtwaatajad selja taga seisawad.

Ja Jenkins Flat puges hirmutades wäsbaspoole toolide taha.

Tuhat seitsefada dollarit oli laual.

Ja — ja — äkki kargas wöödras, ilmjuutu ohwritall, üles. Kaks suurt rewolwrit kättisid ta kätes, ja ähwardades lastis ta rewolwrite juud üllatatud Jenkinsi meeste riidadest üle käia.

„Stäed püsti!“ kirjendas ta. „Stäed püsti, kaabakad, wõi ma pumpan teid tina käis. Stäed püsti!“

Ja kogu Jenkins Flat tõstis käed sõnu kuulelikult püsti.

Waene ohwritall aga pistis ühe rewolwri taskusse ja toppis waba käega vahulikult ja pikkamisi kõik laual olewa raha taskusse, selle juures „kaabakatele“ lõbusasti mõnda seltsust andes: „Teie lollid wäsitad! Kumalad lojused!“

Siis jammus ta pikkamisi tagurpidi kätes uksest wälja. Keegi ei julenud ennast liigutada.

Hobujetabia müdin — kõle hõiske — tuhatnelja kühutawad hobuse kabjalöögid.

Lähemal filmapilgul kõmatajid kõik Jenkinsi Flati rewolwrid põgeneja taga!

Kaske on pimedas lasta. Nagu eemalt kaugeilt tulles, kajas kõle, hõiskaw, pilkaw: „Si—i—ji—ih!“

* * *

Kui Teie ilal lord Jenkinsi Flati, Washington Country, Arizona U. St. of A., peatäite tulema, siis wõite minugi pärast kanda walgat peju ja kõrget püstitraed. Te wõite ennast ka rahulikult üsna „rohelisteks“ nimetada. Teie wõite minugipärast tõendada, et inimesi ilmas leidub, kes poofkerit palju paremini tunnewad kui Jenkinsi Flati mehed. Aga — matuse juures ma siis süüdi ei ole. Olen Teid hoiatanud. . .

Schun=Sarkisi.

Gruusia legend. A. Kemisow.

Tead, et Armeenias turul on Schun=Sarkisi tempel? Noh, ja waat, sel pühäl Sarkisil oli koer, niisugune tark tubli koer. Mäti wiibis ta kirku juures, ja kõik armastajid ja austajid teda.

Kuid ükskord kadus koer ära. Otsiti jüa, jüna, ei kufagil — wiimaks leiti koolnud.

Koolnud! Kuumastajid kõik wäga: oli ju niisugune tark, tubli koer.

Ja määrati, et tema mälestusets tuleb pidada igal aastal paast — Schun=Sarkisi nädal.

Schun=Sarkisi nädalal pandi harilikult öösetks õue pott pudruga ja waadati hommikul, kas on jälgi maas näha: kas Schun=Sarkisi on neid meele tuletanud, waatamas käinud. Ja paastuti hoollega terve nädal. Kuid kuidas ta paastuti ja püüti: aga nii kuidas pott õhtul õue pandi, sarnasena ta ka hommikul leiti — jälgeist kufagil ei märganud. Ei tuletanud meele Schun=Sarkisi! Wõi taht's ta proowida? Wõi ei olnud püüdmist küllalift — kes teab?

Aga oli üks noormees-naljahanmas: luhu ta ilal tuli, kus end ilal näitas, seal muud ei kuullegi kui nali ja naer.

Ja sellepärast armastajid teda kõik ning oli ta igas majas soowipärane külaline.

Näagib õhtul ema pojale:

„Mu poeg, müüd on Schun=Sarkisi nädal: waja õue panna potiga putru — las' Schun=Sarkisi tuleb, sööb.“

„Hea küll, ema.“

Ja kui ema uneles, wöttis noormees pudrupotti ja wiis õue. Kuid noormehel oli ka hõbune. Ta õi hobuse pudrupotti juure, tõstis hobuse jala üles — ja wajutas potti. Ja jai jälg!

No küll müüd ema rõõmustab!

Eks hommikul ema äratabki teda!

„Õhuse, poeg, tule waata: Schun=Sarkisi ise on meil käinud — tema jälg!“

Ja kits laiali teade kui kuletuli: Schun=Sarkisi on käinud, jäljed jätnud! . .

Ja wõolask hulgawa rahwas nende maja juure — jälge waatama.

Õues, kus õfenes pudrupott, on tõesti naha jälg. Kõik waatawad: jälg, mis jälg!

Ja kõigil rõõm suur: ei ole unustanud neid, tähendab, Schun=Sarkisi.

Aga noormees-naljahanmas weel meelhamini naljatas ja naeris ja weel lõbusam oli kõigil, kus ta itales wiibis.

Ameerika naiskelm.

Ameerika kirjaniku Miriam Michelson'i romaan.

Ja siis helises telefon õige waljusti.

Miks ma seal seisin? Ah, Mag, kui teatate, et teel ollakse kohta, kuhu mina pidin minema; kui teatate, et enne kui jalg jälle wäiksesse, walgesse ruumi tõstetate, werekorrad pooles tofina limas iga peiduurka, kus iial käidud, on läbi nuuskunud, et iga tegu, mis ja iial oled teinud, tuttavaks saab ja — ja — ah, siis oodatakse, Mag, oodatakse ja loodetakse millegi peale maailmas; isegi telefoni helisemist, kuigi ta, wõib olla, ainult mõnda sama õnnetut olemust teatab, nagu ja ise üks oled; õnnetu ja teel hana poole nagur ja ise.

Nem ise laks telefoni juure.

„Jah — kes seal?“ urises ta. „Ütelge kaugeaamale, et ta ruttaks. Mis Te ütlete? St. Francis — Teie räägite haigemajast? Kes jeal on? Kes? Ramsay!“

Ma wõtsin Obermülleri käest kinni.

„Ei saa aru,“ mõirgas ülem. „Ah nii — Jah? Jaa, waras on käes, aga raha — ei, raha ei ole. Mis Te ütlete? Teie ise wõtsite jelle? Oma abikaasa rahakotist? Jah... Jah. Aga meie oleme — mis? Teie ei mäleta kus?“

„Jää rahulikult, Nance,“ sosistas Obermüller ja wõttis minu teisestki käest kinni.

Ma katkusin paigal seista, aga kõik ujus mu silmade ees, ja ma ei juutnud aru saada, mis ülem veel edasi ütles, ehk küll kõik mu olemus oli kõrwa koondunud. Aga ma märkasin ometi, kuidas ta kõnetoru haagi otja riputas ja meie poole pööras.

„Noh, raha on siis alles. Ramsay ise on rahakoti oma kätte wõtnud, sest et ta seda wõõrmaiba all küllalt julgeks ei arwanud. Ta arwas, keegi teenija wõiks selle sealt leida ja kiwatusse sattuda. Peate mõõndama, et ait wäga kahtlane wälja nägi. Proua Ramsay ei teadnud sellest midagi, sest et wana herra alles nüüd haigemajas meelemärgusele on arwanud ja talle alles nüüd kadunud rahakotilugu jutustati.“

„Kalkujin Teilt wabandust, herra ülem“, sosistasin ma.

„Et mind rumalaks arwasite? Noh, meie mõlemad —“

„Ei, sest et Teie mind rumalaks arwasite. Ma olen rumal — rumal — rumal. Jutustasin Teile ju sest wanast mehest, herra Obermüller,

ja kuidas ma ta majast wälja telefoneerisin — tookord — see oli ju —“

„Ramsay!“

Ma noogutasin pead, ja siis kufkusin põrandale, nii pikki kui olin.

Süis lastsid nad minu tuua, Mag.

Miks ma seda kofe ei ütelnud, ja armas wana Mag? Sest et ma selle peale sugugi ei tulnud, Maggie. Olin nii erutatud, et kordti Edwardi peale ei mõtelnud. Ta wõttis raha wististi kotist wälja ja toppis taskusse, kui johwal ootas, kuna mina telefoneerisin ja —

Aga see läks kõik ometi hästi! Mõttele ometi, Mag, kaks inimest, kes teda tunnewad, tõesti selgesti tunnewad, — on Nancy Oldenit usaldanud ja uskunud, kuigi kõik ta wastu tunnistasid. Obermüller, kuna alles keft seda kupaust seisin, ja sina, sa hea laps, kuna ma seda julle jutustasin.

Raksteistkümnend peatükk.

Kui Obermüller mulle järele jaatis, siis arvasin, et see sündis tüki pärast, mida ta kirjutas milles mina pean peansa etendamata —

Siig naljakas on lugu selle mehega, Mag. Ta teab, et ükski maailma tükk talle täit kasjat ei too, sest et Laufig, niipea kui seda kuuleb, tema äri luhta ajab. Ta teab, et kogu Ameerika teatrilmast auku ei ole, kust ta wõiks läbi puigeda ja mind ning tükki kaasa wedada. Aga ta ei juuda seda lihtsalt tegemata jätta; ta peab selle kallal töötama. Ta armastab seda, Mag, armastab, nagu Molly oma haiget last armastab, teda ta pidi rawitfema ja kellega einast kurnama, niikaua kui laps elas, ja teda ta pärast surma leinas ja taga kurtis, nagu oleks kogu maailm surunud ja elu talle otsarbetuks muutunud.

Obermüller jutustas mulle tüki siju. Dieti on ta selle mulle kirjutanud. Ma tean; milline see nüüd on, milliseks ta teda esialgul tahtis teha ja millega ta lõpeb. Ta ütleb, see kõik olla mulle; mina tulla selles tore wälja ja tagajärg — nii minul kui tükil — saawat olema niisugune, et — lihtsalt kuulmatu

Ja siis tuleb talle äkki meelde, et tal ju kõige wähematki lootust ei ole; ja siis kirub ta trusti.

„Kas Teie ei pea õigemaks, herra Obermüller“, ütlen ma, „sündikaati mitte enam enne

kiruda, kuni midagi uut teate ütelda või millegi muu üle võite vihastada?"

"Seda juba, Nance, sellepoolest olge üsna rahulik! Tean midagi üsna uut, ja umbes midagi muudki, mida võin kiruda. Need saatanad on mu vaeseks teinud; ei ole enam midagi tahta. Just nii, kuidas nad Tringeri ja Goffney ja Gowiloni pankrotti ajasid".

"Jutustage".

"See on lihtne", hüüdis ta, "nii lihtne, et ma selle peale iial pole mõtelnudki. Nad otsid Vaudeville teatri ja teatasid mulle, et kui minu rendileping lähemal kuul lõpeb, neil "paraku" mitte võimalik ei olla seda uuendada. See on kõik. Ah ei, ometi mitte kõik. Et minul iga lootust uue ettevõtte peale juba idus lämmataba, on nad selle eest hoolitsemud, et tuttavaks sai, et näitlejad mõlemast soost, kes Obermülleri teenistusse astuvad, nende juurde ei iial enam ei tarvitse kohta kuulama minna".

"Vuh! See on ju must nimefiri".

"Nii käegakatsutatavalt pole nad seda teinud. Nad on seda ainult mõista annud, aga mõju on sel sellegipärast. See mõjub nagu —"

"Mis Te teete, õigemini, mis Te võite teha?"

"Lafen furnuks Taufigi või iseene. või aga koguni mõlemad".

"Lollus!"

"Muudugi on see lollus, sest et see nimelt ei lähe... Aga selles asi ei seis. Jätame minu mängust täitsa välja. Jutt on sellest, mis Teie peale hakate."

Ta silmitses mind teravasti ja ootas. Aga ma ei vastanud, ma mõtlesin järele.

"Teil ei ole aimugi, mille peale need mehikesed valmis on. Kui mulle Goffney, enne kui lõpetas ja lääne poole läks, jutustas, et õige, allkirjadega varustatud wandeselts olemas olla, kes meid, iseseisvaid, tahab pankrotti ajada, siis naerstin ta välja. "Teie näete und, Goffney", ütlesin ma. "Ei näe und, seda näete ise, kui kord Teie kätte jõuab", kisendas tema. See on tõsi, ja Tringer ütles seda Taufigile näkku, ta ütles, et teab, et olemas on niisugune dokument, mis juure Taufigi poolt alla kirjutatud, et Gaffelfinger, Dixon ja Weinstock eneste peale ka kohustuse olla võtnud, neid seinä ärde suruda ja et isegi kasu protsendid, mis igalüks saab, kui äri furnud, juba ette kindlaks olla määratud; et iga kunstnik mõlemast soost, kes meie juures mängib, musta nimekirja satub, et nad meie võlad üles ostavad ja isegi walewõlgadega plati tulevad. —"

"Noh, mina seda ei usu, herra Obermüller, ja Teie olete see ka parem, kui te alati selle peale ei mõtleks. Muudu käib Teie käsi nagu Tringil. Kust ta seda ütelda teadis?"

"See oli Taufigi büroost välja tulnud. Tringer oli ju waremalt seal, ja üks kirjutajatest, kes, noh — aga see on üks kama kõik. Ma räägin nüüd mustast nimekirjast. Mõni minut tagasi oli Gray siin ja teatas mulle, et hooaja lõpul lahkeb. Lord muudugi ka. Teid, Nance, leping ei seo. Wahest mõtlete paar päeva tõsijelt järele ja otjustate siis, kas ei oleks kõige parem —"

"Seda pole waja", ütlesin mina wahela.

"Nance!" kisendas ta ja kargas üles, nagu oleks tal pool muret äkki kadunud.

"Mina ei tarvitse enam järele mõelda", jatkasin ma, kätt, mida ta mulle pakkus, mitte tähele pannes. "Kui inimesele walida on põrgu ja merepõhja wahel, siis walitakse ilma mõtlemata parem põrgu, kui et märga wette hüpatakse".

"Mis — ega's Te ometi ei taha ütelda —"

Teadsin, et ta mind uskmatult silmitses, aga ma ei waadanud talle otsa.

"Minu jäanijest ei oleks Teile midagi kasu", ruttasin lõpetama, "enelele aga teeksin ma kahju. Teil on õigus, herra Obermüller; mulle on tõesti parem, kui lähen sinna, kus soojem on. Neil on hea meel, kui nad mu saavad, ja — ja otsekohesest südamest ütelda, mul on rõõm, kui siindikaadi liige saan olla, isegi kui ma enam nii soodsaid tingimisi ei saa kui tooford lepingu müümise puhul — mis — samati kui see hirmus komplott, mis Teid ju on poolhulluks teinud — mida mul iial ei olnud".

Ta istus kirjutuslaua äärel.

Silmitsesin pilgu aega ta nägu. See oli tume. Sellest oli mulle küll. Siis pöörasin minnekule.

"Do siiski, preili Olden, leping oli," pilkas ta.

"Seda ma ei usu. Ühe inimese sõna, kes, kui ta oma st teatrist pidi lahkuma, hullumajas istub, ei maks".

"Aga wahest maksab Teile minu sõna".

Ma kohkusin.

"Teie sõna?"

"See wäike ranaoõija on seekord ometi, kui ükssteise üle Van Twilleris wiimati vihastamine ja ta vihaseks sai, oma kastiist ühe dokumendi võtnud, millega ta mul nina ees wehkis ja —"

"Aga — siis oleksite teda ometi woinud lasta mässu eest wangistada ja —"

"Ja wahetajal oleks tõendus ära häwitatud, ja siis — aga mina ei mõista, kuidas see Teid mõiks huwitada".

"Ei — ei", ütlesin järelnõutlikult. "Ma mõrblestin seda ainult juhuslikult lepinguga, mida meil ei ole — Teil ja mul. Ja et meil le-

pingut ei ole, siis ei näe ma, miks ma hooaja lõppu peaksin ootama”.

„Kas tahate jellega ütelda, et — et Teie —“

„Mis jünnib, jündigu kohe“, ütlesin ma etteheitega.

Ta vaatas mulle otse. Kirjutuslaual istudes, rusikas põlvel, silmitses ja mind silmapilgu, nagu oleks tahtnud mulle kallale tormata. Siis istus ta äkki toolile, ajas enda seljakile ja hakkas naerma.

See ei olnud armas naer, Mag. Kammata ja luba, et lõpetan.

„Teie olete nii kaval, preili Olden, lõpmata kaval! Olete alati luuramas ja niisugune tõujik, et Teile Teie noorust filmas pidades, juurt tulewikku võin ette kuulutada. Wahest — tui Tawigi iislikku poolehoidmist püüate —“

„Teie ei tarwitsa mulle kawatjusi teha“.

„Ei, Teil on õigus. Need kawatjused olete juba ammu läbi kaalunud. Teie tahate heameelega esimene olla, eks? Grayst weel ette jõuda, mis? Et kõik saaksite omale kiskuda. Urge tehke enesele tingimiste asjus muret, Teie waene, jüütu mähtmelapp — Teie —“

Oli, nagu oleks ta ise oma sõnadesse lümbunud.

„Urge uskuge —“ algasin ma kindluseta.

„Mina usun — Isjand Jumal! Kui loll olen ma olnud!“

See toibutas minu jälle.

„See on õige“, ütlesin lahkesti. „Mumalus on wastu woolust ujuda tahta, eks? Minult hullud hakkavad wastu ja usuvad, et ülewal olijaid suudavad kufutada. Kõige õigem on teada saada, kes kangem on — olete Teie see, siis lööte teise maha. On aga tema kangem, siis ühine teiega. Aga seal peab inimene olema. Mis kasu on sest, kui eluaeg tülitse-akse? Teised mõtavad loore ja sina seiad wäljas, närid küüsa ja sepitsed plaane tühja kõhuga. Inimene raiskab oma elu, lootes homme elada, kuna niisugused mehed kui Tawig hästi elavad. Ei wõi inimene olla häbemata, siis olgu ta alandlik. On teised kellegi kimbatusse saanud, siis ärge ta kirugu, waid tarwitagu juhtumist. Mõtlege Goffney peale, kes Newadas karja hoiab, ja Tringeri peale hullumajas wõi Howisoni peale —“

„Suurepärawane — suurepärawane!“ hüüdis ta hammustawalt. „Minus asi, mis mul ütelda, on see, et mind walesti olete mõistnud. Aga mistarwis Teile seda seletada? Jumalaga, preili Olden!“

Ta pööras ümber ja wõttis kirjutuslaualt mõned paberid. Teadsin, et ta nii hirmsasti süwenenud polnudki, kui ta seda näitas.

„Kas ei tahaks Teie mulle kätt anda“, palusin ma, „ja mulle õnne soowida?“

Ta pani jule käest. Ta nagu oli kahwatanud ja ilme wali, aga mind silmitsedes muutus ta jälle pehmemaks.

„Olen küll — olen praegu küll pisut mõistmata olnud“, ütles ta pittamiisi. „See tabas mind rängasti ja — ja ma ei tea pääseteed. Aga — see ei anna mulle ju vähematti õigust — Teie poolt enam oodata, kui Teil anda on. Teie waene, wäike laps. Ei ole ju Teie jüü, waid see on minu jüü, et uskujin — Jumala eest, Nance — minge nüüd ja jätke mu rahule“.

Selle pidin weel kaasa wõtma pärast Van Twillerit, aga mõnus see ei olnud. Tawig wõttis mu kael kael wastu.

„Noh? On Teil jellest küllalt, itka ainult wälja seista — mis?“

„Mül on himu täis laulumängudest“, wastajin ma. „Kas ei wõiks Teie mind lord esineda lasta lustmängus?“

„Ahaa! Nii siis auahne?“

„Obermülleril on minu jaoks tükk — mis mulle kirjutatud. Täna laske mind jelles mängida, kui tal ainult wõimalus oleks.“

„Seda ei tule talle kunagi.“

„Noh, seda ometi weel ei tea.“

„Aga mina tean seda. Tema läheb mäest alla. Sinna satuwad kõik, kes suuruse hullustuses arwawad meile kallale kippuda wõiwat.“

„Obermüller aga ei ole niisugune, kui teised. Seda ei wõi kergelt wõita. Ja talenti on tal; ta tükk on parem kõigist, mis ma näinud —“

„Kas lugesite seda — ja mäletate ta siju?“

„Muidugi — ta on mul peas — wähe-malt minu osa. Tema wiibis alati minu juures, kui ta seda peas töötab. Mõtles kõik minu seltsis järele. Tegime selle dieti nii ütelda üle kätte.“

Wäike mees silmitses mind ja pigistas teise silma kiini. Seda teeb ta alati, kui tal mõni õige inetu kawatjus on.

„Siis on see nii ütelda osawiisil Teie töö?“

„Seda küll waewalt. Misjugune mõte, et Nancy Olden näitemängu kirjutab!“

„Noh — Teie olete igatahes — kaastõeline; nii kutsutakse seda. Teate, laps, kui ma seda tükki saaksin lugeda ja ta poolgi nii hea on, kui Teie ütlete — siis wõiksin — ma ei anna Teile muidugi mitte sõna, aga wahest wõiksin Teile selle osa anda ja asja kätma panna. Oppis ta Teiega seda juba? Tema oli kõige parem korraldaja, seda ülbse oleme

näinud — kuni talle mõte tuli direktori mängida. Ah — põhja minna."

"Tema on alles seesama. Muidugi rääkis ta minuga etenduse üle ja me leppisime kokku, kuidas see pidi olema. Kirjutades luges ta mulle ette, ja mina —"

"Tore — tore! Kui see eesjal — see Obermüller, iihel targale naisterahvale midagi ette loeb, siis on sellest kiüll. Kas saan seda mängu ford lugeda?"

"Seda ei lubaks Obermüller ialgi —"

"Aga preili Olden mõiks —"

"Mis?"

"— minu sekretäärile Masonile seal sees, — ta tähendas peaga tagatoa poole — "tiki siju ette dikteerida. Teie mõiksite siju nii täpselt kui võimalik ja Teie oja, niipalju kui seda mäletate, sõnastikult dikteerida. Teie tunnete ju Masoni. Oli varem ajakirjanik. Ojavo poisjs, kui kaine on. Tema täidaks kõik puuduvad kohad osavasti täis."

Silmitsejin teda. Seal istus see väike murdja, pigistas pikkamisi silma ja avas selle jälle. Nägi välja nagu pödur väike korn oma palja pealuuga ja kitsaste huultega, mille ümber naeratus mängis, kuna ta kiilmade, pikkavate filmade kõrwale kortsub tekstid.

"Mina — ma ei taha Obermülleri jarnast meest omale maenlasteks teha, herra Taufsig."

"Ah mis; ütlesin Teile ju, et ta mäest alla sõidab."

"Seda ei mõi tema juures ial teada. Kuni ta niüid Hefselfingeri ja Dixoni ning Weinstockiga ühineks?"

"Mis lohuft Te räägite?"

"Jah, seda on mulle jutustatud."

"Aga Hefselfinger ja Dixon nig Weinstock on ju meie mehed? Kes Teile seda lobises?"

"Obermüller ise."

Niüid hakkas väike mees naerma. See oli kraaksum, peaaegu hääletu naer. Nii naerats ämblik, kui ämblikud üldse oskaksid naerda.

"Noh, nad narritvad teda. Urge muretsege Obermülleri eest. Tema on olnuud."

"Do, tema ütles, Teie uskuvad, et need kolm herrat Teie seltsilised on, aga et nad endid millegagi ei seo, olgu siis kirjaliku lepingu läbi. Ja jeda Teil ei ole."

"Kaval mees see Obermüller. Teda oleksime mõinud kasutada, kui tal kangesti iseseisvaid mõtteid oleks olnuud. Lepingu asjus on tal õigus."

"See on siis olemas?" küsidasin ma tahtmatult ja kummardasin ettepoole.

Tema nõjatas toolile, õigemini wajus jälle sellesse.

"Mis puutub see Teisse? Säage asja juur-

de. Töötage Masoniga seal sees tiiki kallal. On ta midagi wäärt ja kui me teda ofjustame ehenada, siis on ekfamil Teile selle eest palga kõrwal wael 500 dollarit sularahas. Ei ole ta midagi wäärt, siis makstakse Teile Teie palk iga nädal välja, nii kaua kui selle kallal töötate, kõepoolest nii, nagu astuksite ette, kuni Teile mõne oja wöin anda. Waheajal hoidke filmad ja kõrwad lahti ja pange kõik tähele, aga pidage juu. Ma räägin Masoniga, et ta Teie jaoks peab walmis olema. Hommikul tulge jita. Siis ei ole siin kedagi; asi jääb tiiki walmistamiseni meie teada. Obermüller ei tohi sellest midagi teada... Ega tal Teie üle hea meel ei ole, et sealt ära tulsite, mis?"

"Ta oli wihane; mitte Sunnabagagi ei tahtnud ta mulle ütelda. Temaga on mul kõik lõpetatud. Aga mis mul muud teha oli?"

"Ei midagi, laps; ei midagi. Teie olete tark väike naisterahwas", naeris ta. "Nägemiseni!"

Kolmasteistkümmes peatükk.

Wida ma öieti lootsin, ei tea ifegi, aga mul oli, nagu tuleks mulle homme mõni paras juhus.

Sõgu nädal olin ma Masonile Obermülleri lüstmängu dikteerinud. Öhtuti seisin näitelatwa taga ja silmitsejin Van Twilleri liikmeid tiikis "Grambles." Teist peawoja oleksin ma heameelsega mänginud, aga ma unustasin soowi walus, mida mulle see tegi, mis ma iihel öhtul kaht näitlejannat olin kuulnud Obermüllerist ja minust ütlemat.

"Obermüller leidis preili Oldeni ja tegi ta selleks, kes ta niüid on", ütles üks; "täna walt tõi ta tema. Mis ta tema heaks kõik on teinud! Kõik, mis Olden oskab, on Obermülleri töö: õpetas teda, kirjutas talle monoloogid, tõstis ta kõrgelse ja niüid — noh, Taufsig ei maksa palka, kui tal sellest kasu ei ole, ja Olden saab sama korralikult palka kui mina. Nohkem ma ei ütles. Aga Olden ei ole Taufsigi juhatusel wael fordagi lawale astunud, kuna Obermüller —"

Nohkem ma ei kuulnud, sellepärast ei tea ta, mis nad Obermüllerist pajatasid. Aga mis Obermüllerile minust on wäägitud, seda ma tean. Meestele saab niijugustes asjades kergeti auku pähe wääkida. Widin sellega leppima. Mis oleksin mõinud selle wastu teha? Ma ei mõinud ju ometi Fred Obermüllerile jutustada, et ma tema tiikki, mille siju ja kookuseadet ma täpselt tundsin, Taufsigi sekretäärile ette ütlesin!

Wöid uskuda, Maggie, õnnelik nädal see mulle ei olnuud. Aga kõik oli unustatud, kõik walu ja muwe, kui sel hommikul büroosse astu-

sin ja Majoni sealt, nagu harilikult, üksi eest leidjin.

Muidugi mitte üsna üksi — pudel oli talle jeltiks olnud, nagu see wiletate „ajakirjanik- kude“ juures harilik on. Kogu õõ oli ta joo- nud. See waene joodik ei olnud koju läinudki. Kolm päewa tagasi oli ta asi weel hullum ol- nud. Olin tema ees seisnud ja talle tiikist rää- kinud, kuna ma, käed selja peal, kirjutuslaua lüüskust olin wahawajutuse teinud; ei tema ega Taufsig polnud sellest midagi märganud.

Wiimane külg, mille ma päew waremalt dikteerinud ja mis ta oma tähendusste järele wälja töötanud, seisib tema ees; gaas põles pa- rajasti tema kohal, ja wari, mida ta oma nõr- kade silmade katteks kandis, oli kõrwale waju- nud, kui ta wana paljaspea ta ette kirjutus- masinale wajus.

Taufsigi hirmus umbujalbus kõigi wastu, kellega tal tegemist, oli mulle kasulik. Tema on oma omanikkude peale peonegin sama paha- ne kui nende peale, kes trusti liikmed ei ole. Mida rikkamaks ja wägemamaks sündikaat lä- heb, mida enam mõju ja rikkust ta kogub, seda wähem soowib ta neile nende osakasu; seda enam ihkaks ta omale. Ta on otse hull-umbuslik; ihtegi teenijat ta ei usalda ja wõtab ametisse teisi, kes neid peawad walwama ja nuuskima. Matakas weab ta oma wäartasju ihest kohast teise, esiteks, et ta kedagi ei usalda, ja siis, et ta alati hirmus on, ta parem käsi wõiks teada saada, mis pahem teeb. Ta on Löwenthali ja Brauni täis osanik, aga kumbagi ta ei usalda. Ühe poole oma kawatjustest hoiab ta oma tea- da, teise osa teatab ta neile, muidugi sedawõrd, kuiwõrd see ta kawatjustesse mahub. Ta elab alalises kartuses, et tema juhatusel seisev sün- dikaat wõiks jääda maksuühuetuks ja muutuda mõneks teiseks sündikaadiks, mille eesotfas te- ma ei ole.

Kõik need mured on ta teinud õnnetuks, ra- hutuks hirmutiseks, aga täna oli mul sellest kasu.

Kui oleks tegemist olnud kindlate ettewõte- teer ja keeruliste lugudega, Nancy Oldeni mäng oleks olnud kadunud. Aga ametlikus ra- hakapis hoiab Taufsig ainult need asjad, mida Löwenthal ja Braun peawad nägema. Oma erakirjutuslauas, oma erabiuroos hoiab ta —

Ma pugesin Majonist mööda, kes peaga ot- seti oma kirjutusmasinal puhkas — kui ta är- kab on ta kirjuts trükitud kui obelisk — ja läksin tajakest kõrwaltüppa järele waatama, mida Taufsig oma kirjutuslaekas õieti warjab.

Muidugi oli laud tüüri. Aga kas ei olnud mul juba nelikümneendakohetja tundi wõti kas- kus? See kirjutuslaud peab materjaali poolest jalgel kullaauk olema, Mag. Sga paberitükk on

määriv ja kleepiw mõnest mustast ärist, mõ- nest alatuft teost. Mul oli kahju, et mu aeg ei lubanud kõike läbi waadada — see oleks kaht- lemata huwitaw olnud; aga ühe naise käega kirjutatud kirjapaki wahel — neid ei hoiu see wana rebane mistiksti mitte aursaks otstarbeks alal — nägin ühe dokumendi, mida nähes mu süda hüppama hakkas nagu waner konarlikel teel.

Ta muidugi, seal ta seisib, just nii kuidas Obermüller wandus, allakirjutatud Taufsigi kritfeldamast käest, millele järgnesid Haffelfin- geri, Weinstocki ja Dixoni allkirjad; kogu komplot, kuidas teiste elufooni kõige katwala- ma kuriteo abil katti lõigata; asi, mida meie Dnu Sam teadagi ei jalli.

Ta Nancy Oldeni sama wähe, preili Mona- han.

Ta kiskus kalli paberi õnnelikult ohates oma kätte ja lukustas kirjutuslaua.

Sealjuures oli ta pisut ettewaatamata ol- nud, sest Majon tõstis pea ja pilgutas tema poole silmi; siis aga tundis ta tema ära ja raputas pead.

„Mitte töötada — täna“, ütles ta.

„Ei, toan; tahan ainult seda weel kord lu- geda, mis oleme kirjutanud, herra Majon“, wastasin rõõmsasti.

Tema wana pea wajus jälle, ja neiu wõt- tis masinaga kirjutatud osad Obermülleri tiikist oma kätte. Siis ootas ta silmapilgu, esiteks, et weenduda, et Majon tõesti jälle magama ui- mumud, enne kui ta käsjkirja tuhanded tiikits káristas ja paberikorwi koppis, ja siis, sest et tal kahju oli Majoni sejuksorda kasutada. Aga ta teadis juba, kuidas seda jai jälle heaks teha — kuidas teda jai hiljem aidata; ja kui ta wäl- ja korridori puges, oli ta kõige õnnelikum naismurdwaras selles maailmas, mis käis wõimalust!

Island Jümal, misfugujes ärewuses ta oli! Kõik mõnu, mida ta warem tunnud, kui kedagi jai petta, kedagi, kelle alatuselt ta midagi ei teadnud, polnud midagi wõrreldes lõbuga, et Taufsigit jai petta. Parandamatu magu ta oli, tantjis ta jälle muretuks wulkaanil. Ja mis- fugune wulkaan see oli, Maggie! See kaalus kogu aasta igawise uiles. Terne aasta häda- ohuta, ärewuseta, ilma millegita, mis noort neiu huwitab!

Ta teab, Maggie, see wiimane wulkaan oli otse juurepäran, sest ta awaldas mõju kabele poole. Teigi kõik, mida ma möödunud aastal polnud teinud, jälle heaks, samuti sellegi, mi- da ma ilal enam ei tee. See oli minu aursufe- puuduse wõlatajumine ja tulewaste pattude eest hoidmine. Usun, niifugust wulkaani pole weel ilal olnud.

Mul oli, nagu oleksin joostawat jooti joomud, ja siis jälle, nagu oleksin karflane — kõik ühel ajal. See oli alaus ja lõpp, — oli —

See oli Tausia, kes parajasti sisse astus, kui ma wälja tahtsin minna. Üsna äkki tundsin ta ära, ja ma olin niisuguses äretuste tunneteerises, et selle piisefse mehe peaaegu ümber jooksin, enne kui märkasin.

„Huul! Teie olete ju otsekui tunneteeris!“ hüüdis ta. „Ruhu ruttate?“

„Na, tere hommikust, herra Tausia!“ ütlesin ma armastuswääriliselt. „Mul polnud ainuqi, et nii wara illes tõiufete“.

„Mis paber Teil seal käes on?“ küsis ta umbuslikult.

Ma wikk jälais tema wikk. Samal pilgul oleksin tahtnud Manch Oldenile peffa anda. Mitte niipalju mõistust, kallist dokumenti peita. Teda nii awalikult käes kandal!

„Tahtsin seda kodus weel kord läbi lugeda“, ütlesin süütuult ja püüdsin taht mööda puugeda.

Naa tema astus mulle ette.

„Kus on Mason?“ küsis ta.

„Maene Mason — magab“, wastasin.

„Källe loobnud?“

Wikutasin pead. Kuidas ma ometi pääsesin?

„Noh, see otustab ta taotuse. Weel täna miskan ta wälja... Teil näib ju suur rutt olewat“, jalkas ta, kui jälle katsusin taht mööda puugeda. „Tulae tuppa, tahaksin Teiega rääkida“.

„Täna mitte“, wastasin julgesti. Naa tõesti oli mul nutt lähemal. „Mind waluti enesele, ja enne üht tahtsin seda Masoni tarmis weel kord läbi lugeda“.

„Sm! Einese kullutud? Kelle poolt?“

Wiskasin wa kullasse. Tema naeris oma külma, kofast naeru.

„Naa kui müüd mina Teid palun minu sellis einet wotta?“

„Suur tänu, herra Tausia, aga ma ei wõi ju —“

„Brauni äkki jätta, mis?“

„Kust Teie teate, kes see on?“ ütlesin naeres. „Teie ees ei jää ta midagi warjule“.

See meelitas teda kolebasti.

„Tunnen seda wana patust“, ütles ta pikkamisi. „Kuulae, wäike, wõifite Brauni tõesti istuma jätta.“

„Dieiti ei lohiis ma seda —“

„Naa ebaõieti küll, eks? Tehte oma töö siin walmis ja tulge minuaa. Siis läheme kell pool üks, ja tema wõib jalad ära külmetada, kui tuleb“.

Ta hõdrus lõbusasti käfi.

„Naa mina ei ole siindfakt riides“.

„Minule meeldite niifama ta“.

„Naa minule mitte. Lubage, et ruttu koju jooksen, siis loobun Braunist ja olen kell pool üks jälle siin“.

Tema surus oma kitsad huuled kokku ja raputas pead. Naa müüd pugefin taht ta juba mööda ja olin wõuhti tänawal.

„Kell pool üks“, hüüdsin ja ruttasin minema.

Järamisel filmapilgul olin nurga taga. Waewalt oskasin rahulikult kää, Naa. Lennata, tahtsida wõi hüwata oleksin tahtnud. Kõige parema meelega oleksin jalad püsti ajanud nagu lapsed wäljas plattil, kui nad leierkasti heli kuulsid. Na tõesti tahtsin nende suurimaks lõbus paar tahti ihes nendega. Korraga tundsin üht wäikeft käreft, roosikas ja jaha, oma käes.

Oh, Naa! Niisugane lõus! Wäike ihe-kuni kabeaastane tiitarlaps, liiq wäike kelleks, et iuba korralikult kõwelda, aqa iuba küllalt nii suur, et jooksta wõis: laps, kes maailmale mõitma naeratusega näkku waatab ja oma labsekeeles lohiseb, teades, et iqa naine, kes talle wastu juhtub, teda mõistab.

Ta mina mõistis teda wäga hästi. Ta ütles, oma pehme saapafestega tahtsufamme tehes:

„Ea pead minuga tahtsima, Manch Olden! Ma armastan sind, Manch Olden. Kas ei taha sinagi mind armastada? Mille wastu naeratada?“

Kust ta tuli, teab taemas. Orelimees wõttis oma oreli ja kõmpis edasi. Na koke kadusid ta kõik lapsed, nagu oleks nad ära nõitud. Naa see wäike, maaus, poolteiseaastane olemus hõidis mul käreft finni ja lohises — luresel!

Mulle ei olnud weel meeldeagi tulnud, et ta wõiks eflimud, röömitud wõi kadumaläimud olla. Dotasin iqa filmapilt ema wõi hoidiat, kes ta minu käest rinnale kikkis. Na siis waatasin tema peale — ta oli wäike behme kandam, ta nõgu oli ainus naerus augufene, suurest tüharaft nagu wihhabaistest raamitud, sest et see tal kullasse oli libisenud, ja walaie kleidike oli tal oma finiste paeltega ainult õige wähe määrdimud. Wõib olla enesele ette kuintades, et ma ise kord ihe niisuguse piisefse wähe määrdinud narkufese omaft wõifin nimetada, oli mu süda täis hellust.

„Siirefene!“ fofistafin talle. „Kullafene, ja oled —“

Siis kuulsin oma taga korraga ksendamist ja jooksmist.

See oli wale alarm, wale larmitegemine. Minult üks pikkade koitwadea, umbes kahekskümneneaastane tiitarlaps, kes, kari lapsi taga, nurga tagant nähtawale tuli. See ei tähenda-

nud muidugi midagi, aga sel sekundil oli mulle kallid dokument meelde tulnud ja Taufigi wiha, kui ta kaotust märkas. Sellepärast tõmbasin kae wattu lapse käest ja pistin jooksta.

See waene wäike olemus! Lapsed teawad jama wähe kui suured inimesed, miks neile äkki keegi meeldib, eks ole kõi, Mag? Miks tuli ta muidu minu juurde? Nimelt, et ma lastega mängima hakkasin."

Tead, mis see wäike magus olemus tegi? Ta armas, et temaga tahan mängida. Sellepärast naeris ta laginal ja lippas mulle järele.

Sellele ei suutnud ma vastu panna. Ma kummardasin, wõtsin ta hülle ja wiskasin kõrgesse, et ta hõiskamist kuulda, kui ta jälle wastu wõtsin.

"Tule, hiirekene", ütlesin ma, "lõbutseme seltsis. Hoidja, kes su kaotas, on wäärt, et ta sinu pärast hirmu tunneks, ja õnnelikule emale, kelle oma ja oled, kuulub see ehmatuse ka ära; tulewikus kannab ta siis sinu eest paremini hoolt ja walwab sinu üle suurema hoolega".

Oh, Maggie, milline mõnus tunne on wäikest last kätel hoida! Ei oska enam ettegi kujutada, et milline asutus olemas on hooletusse jäetud lastele; on häbi, et inimlikust loomust midagi feesuqust on antud, midagi, mida ainult pääsmatult alatus iseloomud on wälja mõetunud. Wäike teha raskus, mis nagu ankrus-olew paat su kätel kõigub, kenad filmad, millega ta sind usaldawalt lauldes silmitseb, tema käetse puudutamise mõjub seinte mahatiskumiseks, et pilte peksitud lastest, kes kannatawad, kui ta haawad ju on arminud, emale teletada elamust, mida isegi mina, Nancy Olben — ei juuda uskuda, sündimatuteks teha, ja siis uskuma hakata, et teised naised oma lapsi siit plaksist on üle kannud, nagu mina müüd ühe teise ema last kannan.

Plakki teisele poole ääre panin ta maha. Ma ei tahtnud teda maha pannagi, aga ma tahtsin pisut raha wälja wõtta, enne kui üles L. waffelisse ronisin.

Tema kahmas mu kleidist finni, kuna me filmapilguks seisma jäime; ta oli lihtsalt wõlur. Müüd tean ma, miks mehed heameelega lapselikka naisti tahawad: nad tahawad tunda mõnutunnet, mis abitumate pehmed käd kiini mõttes tekitawad. See on rippuuse-, usalduse-, palwefilmid!

Ma waatasin alla lapse peale jama edema jumaldamisega, millega Molly oma waest wiigast poisji silmittes. Wähemalt esiotks. Aga aegamööda wist muutus minu näoilme, sest äkitselt märkasin ma, mis mulle oli juhtunud. Minu rahakott oli kadunud.

Jah, Maggie Monahan, lihtsalt kadunud.

Keegi oli minu tasku nii osawasti tühjendanud, nagu ma ise — noh, see on ükskõik, kui osawasti see oli sündinud. Wiskasin pea jelga ja naersin wäljusti. Nancy Olben, see juur wõrukael, oli nii osawasti paljaks warastatud, et ta jeda ise ei olnud märganudki!

Oh et ma jeda osawat tüdrukut, kes selle korda saatnud, oleksin näha saanud!

Muidugi oli see tüdruk! Usud ja siis tõesti, et mõni poisj sellega oleks hakkama saanud, ilma et mina jeda oleksin märganud? Aga mul ei olnud aega joowide juures püüda. Seal ma müüd seisin. Mul oli kõige kallim warandus maailmas kätte wähel, aga puudus raha, millega enmast ja last ja kallist dokumenti edasi aidata.

Laps muidugi ottustas asjaloo. Inimene ei saa ettemõttlik olla, kui tal roosikas laps siles on, laps, kes lähemal filmapilgul, wõib olla, karjuma hakka.

"Müüd pead ja, wäike ussike, lähemasje politseijaoskonda minema", ütlesin ja pigistasin ta rinnale. "Müüd ei saa ma sind koju kaasa wõtta, kus sind tahtsin heameelega Magile näidata."

Aga tema naeris mulle näkku, nagu oleks politseijaoskond tema wanustele noortele daamidele kõige joosjamaaks asupalgaaks.

Ja pealegi ei olnud see politseijaoskond ta suugu liigidal. Näsi walutas mul lapse kandmisest, kui temast pidin lahkuma. Ma ütlesin natsilewaatajale, kuidas ja kust ma lapse olin leidnud. Ehti et tahtnud laps mind lahti lastagi, aga — nii muutlikud kui lapsed on — Naas piima wõitis ta naisilewaataja poole. Siis otstijime mõlemad ta taskud ja riided läbi, et nime wõi pehmärki teada saada, ei leidnud aga midagi. Ulewaataja pakkus mullegi Naasi piima, aga mina tahtsin tobe edasi rutata. Oli wõga lohke ulewaataja, nii lohke, et ma temast parajasti tahtsin tänawarandtee jaoks sõiduraha paluda, kui —

Kui ma kõrwal hüroos üht häält kuulsin. See hääl oli mulle tutaw, ja ma teadsin, et ruttu pidin ottustama.

Seda ma siis tegingi. Jättsin kõi saatuse hoole, ja kui ma usse awasin ning tema wastas seisin, naeratas ta rõõmsasti. Muidugi oli see Taufig.

Meljaasteistkümnnes peatükk.

Nii kui ta mind nägi, kookus ta, nagu ei oleks ta tahtnud uskuda oma filmi. "Jassand on mu waenlased minu kätte annud", oli ta kurjale näole kirjutatud.

"Dhoi, herra Taufig!" hüüdsin ma, enne kui ta wõibus. "Kui imelik, et siin kohtame! Kas Teie leidsite ka mõne lapse?"

„Mi—mina?“ Ta vaatas mulle vihajest näkku. „Veidsin Teie, jellest aitab mulle. Nii siis —“

„Tahtsime ju alles kell pool üks einese minna“, ütlesin ma naerdes. „Ja ma ei ole veel riideid vahetanud.“

„Meid vahetate varsti, kui ka Teie uus kostüüm nii ilus ei saa olema — või tahate paberi nüüd kohe välja anda?“

„Paberi?“

„Jah, paberi. Kui jelle mulle nüüd kohe kätte annate, siis ei anna ma asja kohtusse — nimelt —“

„Minu au pärast?“ küsisin pehmetsti.

„Jah.“

Ta vahtis mind kaheldes. Minu armastusväärilislikkus äratas taas umbusalduse.

„See on Teie poolt juur lahkus“, jostistasin ma.

Tema ei vastanud, aga ta silmitjes mind, nagu ei oleks ta kindel, kuhu ma lähemal filmipilgul põgenen.

„Mis asi teeb Teid dieti nii andeksandmisele kalduvaks?“ rääkisin mõteldes. „Misjuurine paber puudub Teil? See peab ju väga väärtuslik olema —“

„Jah, väärtuslik see on. Aga nüüd lõpetage lahkesti janditamine ja rääkige mõistlikult. Ma pean paberi tingimata kätte jaama.“

„Teate, herra Taufig“, ütlesin ma impulsiivselt, „kui keegi oleks väärtusliku paberi varastanud, siis saaksin ta ju arreteerida. Kindlasti. Siis oleks see mulle täitsa ükskõik, kas avalik skandaal ta aule varju teeb või ei — nii kaua —“ vaatasin talle naerdes otsekohe näkku — „olgu siis, et ma ise wahest seadusega vastolusse sattusin.“

Kas ta vihane oli? Ta märatjes ja jafjafeelne wandeidona tuli tal suust. Mis see tähendas, ei teadnud ma, aga mõisin juba arvata.

„Jätan Teile veel ühe pääsetee“, piiksus ta, „kui Teie —“

„Noh, mis kawatjus Teil on?“

Üksusin kindlasti, et ta mul piibus on. Juuba jostistamine, milles ta minuga rääkis, ütles mulle, et ta kõigi omal käsutaval olemate abinõudega tahtis takistada, et dokumendi siju minu wangistamise puhul avalikuks ei tuleks. Aga ühe asja olin ma filmapaari wahela jätanud. Olin muustanud, et rikkal mehel enam abinõusid käepärast on kui teistel.

Ta muutis tooni.

„Nance Olden“, ütles ta, ja nüüd nimelt waljusti, „süüdistan Teid, et olete minu kirju-

tuslauast warastanud tähtja paberi. Palun, seersant!“

Seersant, kes, selg meie pool, teise ukse kõrwal nõjatas, ei olnud mulle palju filmagi paistnud. Aga wiis, kuidas ta Taufigi kujukel meie juure astus, lastis tunda, et Taufig temaga juba oli rääkinud ja teised abinõud leidnud.

„See tüdruk on minult ühe paberi warastanud ja mina nõuan, et ta läbi otsitaks“, hüüdis Taufig.

„Ega Te ometi ei taha oma nime niijuguseks süüdistujeks minu vastu anda?“ ütlesin ma.

Tema ei vastanud. Ta oli seersandi oma juure tõmmanud ja jostistas talle midagi kõrwa. Mis see tähendas, jeda teadsin: kofkulepe.

„Kõige parem on, laps, andke herra Taufigile ta omandus tagasi“, ütles seersant kangel.

„Mis asi see siis on, mis minu käes tema oma oleks?“ küsisin ma.

Tema naeratas ja kehitas õlgu.

„Meil on abinõu jeda jelgeks teha“, ütles ta. „Andke paber käest, või —“

„Aga mis olen ma siis dieti warastanud? Milles mind süüdistatakse? On Teil õigus iga daami, kes stia tuleb, läbi otsida lasta? Ja mis peaksin mina siis herra Taufigi paberitega tegema?“

„Teie ei anna jeda siis mitte wälja?“

Seersant wajutas nõõbile, mille järele üks naine tuppä tuli. See oli mulle paha filmapilt, aga mõddus ruttu; see ei olnud see naine, kelle kätte ma olin lapsse annud.

„Minge selle tüdrukuga teise tuppä ja otsige ta riided põhjalikult läbi. Me otsime —“

Seersant pöödras Taufigi poole.

„Wätkest kirja“, ütles see ruttu. „Depiingut — poogen paberit, kirjutusmasinal kirjutatud, minu ja mõne teise herra allkirjadega.“

Naine silmitjes mind. Tal olid hallid juuksed ja ta juu ümber seisis wali joon, aga ta vaatas nagu keegi, kes palju on näinud ja sellejuures õppinud mitte millegi eest tagasi kohkuma, isegi kui ta jeda tahaks. Ma tundsin jeda vilku — parandusmajast.

„Teil ei ole sugugi lõbus töö“, ütlesin talle näkku waadates, nii, nagu laps mulle wahest oleks otja naeratanud.

Tema nagu julas.

„Ma ei tee jeda Teile raskets. Kõik põhjened ju ehtisusel“, iatkasin ma. „Stia?.. Tulen tagasi, herra Taufig, et Teie wabandust vastu wõtta, aga ega Te mind nüüd enam ei või einese oodata.“ (Järgneb.)

Kindmõistatus

Nr. 22 (40).

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12
| | | | | | | | | | | |

Cespool tähendatud 12 tükki tuleb muuta kuuets ristiks nõnda, et 6 tükki tõstetaks igaks üle kahe tüku. Kuidas tuleb seda teha?

Lahendused tulevad saata „Romaani“ talitusele, Tallinn, Müürivahe tänav 16, aits 13, III. kord (postkast 199).

Digete lahenduste saatjate nimed avaldatakse „Romaanis“ nr. 2.

Nende vahel loositakse välja 3 eksemplaari Ed. Wilde teoste kogust.

„Romaani“ talitus.

Kindmõistatuse lahendus

Nr. 19 on: meri.

Digete lahendusi saatsid: Tallinnast: M. Appel-
berg, M. Kivi, M. Baur, Anna Peitson, S. Rebane,
Alber Rudolf, J. Sõra. Maalt: Carl Abram —
Bõhman; Printsmann — Holstrest; S. Reinik —
Aulust.

Reisi mõistsid järgmised lahendajad igaks aasta-
käigu „Romaan'i“ 1924. aastaks: J. Sõra, Tal-
linnas, Besivärava tän. 18; S. Rebane, Tallinnas,
Karva maant. 67; Johan Reinik, Aulus.

„Romaan'i“ talitus.

«Romaan'i» tellimishinnad on järgmised:

1924 aasta peale (24 Nr.)	M. 750.—
1/2 aastat (12 Nr.)	M. 400.—
1/4 " (6 Nr.)	M. 225.—
kuu peale (2 Nr.)	M. 80.—
Üksiknumber	M. 40.—

Riidekauba tarvitajaid rahuldab suure walikuga,
hea kaubaga ja õiglase hindadega

Helsingi riidekauplus

TALLINNAS, W. Karja tänav 7/24. Kõnetraat 12-09.
Wastu Krediitpanga maja.

SUURES WALIKUIS: Inglis-, Soome- ja kodumaa wabrikute
riided. Willased kleidi-, manli- ja kostüümiriided. Pesu-, lina-
sed-, mööbli-, madratsi- ja põrandariided. Seina waiwad, kardi-
nad, woodi tekid, suured rätikud, laudlinad, wahariie jne. jne.
Äri laiendatud ruumide ja täiendatud senini puudunud kaupadega.

Eslitaja A. EINPAULI pilmaäri Tallinn, Siimeoni tänav 19, kõnetraat 22-24.

Ajakirja

„Romaani“ talitus ja kirjastus-osaühisuse „Aren“ kontor
asub nüüd Müürlwahe tän. 16, uks B,
Laenupanga majas. Kõnetraat 12-53.

1.20